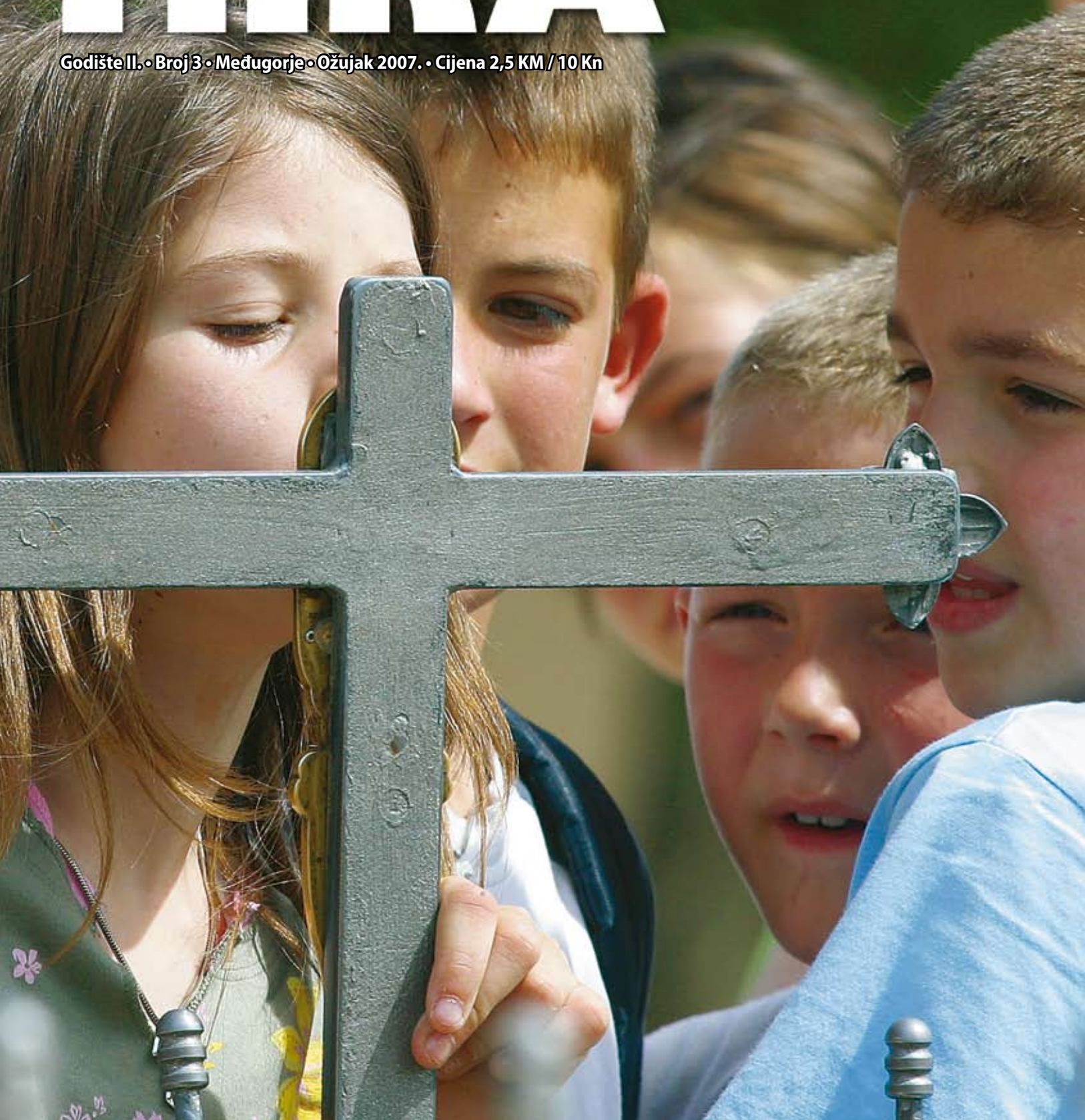

Glasnik MIRA

Godište II. • Broj 3 • Međugorje • Ožujak 2007. • Cijena 2,5 KM / 10 Kn

“Draga djeco!

Otvorite svoje srce Božjem milosrđu u ovom korizmenom vremenu. Nebeski Otac želi izbaviti od ropstva grijeha svakoga od vas. Zato, dječice, iskoristite ovo vrijeme i preko susreta s Bogom u ispovijedi ostavite grijeh i odlučite se za svetost. Učinite to iz ljubavi prema Isusu koji vas je svojom krvlju sve otkupio da biste vi bili sretni i u miru. Ne zaboravite, dječice, vaša sloboda je vaša slabost, zato s ozbiljnošću slijedite moje poruke. Hvala vam što ste se odazvali mom pozivu.”

(25. veljače 2007.)

GLASNIK MIRA

Utemeljitelj i nakladnik:

Informativni centar "Mir" Medugorje

Glavni urednik: Krešimir Šego

Lektor i korektor: Dragan Naletilić

Adresa:

Glasnik mira, Gospin trg 1
88266 Medugorje, BiH
Tel.: 00 387 36 650 200; 653 325
Faks: 00 387 36 651 300
Služba pretplate: 00 387 36 653 342
E-mail: glasnikmira@medjugorje.hr
Internet: www.medjugorje.hr

Grafičko oblikovanje:

Marin Musa // **SHIFT** KREATIVNA AGENCIJA

Tisak: Fram-Ziral, Mostar

Uplate:

Za Bosnu i Hercegovinu:
Poštanskom uplatnicom ili na žiro-račun:
3381202201145352
UniCredit Zagrebačka banka BH

Devizne uplate:

Unicredit Zagrebačka banka BH
S.W.I.F.T. ZABA BA 22
Konto: 48-06-02810-2

Uplate iz Republike Hrvatske:

HVB Splitska banka d.d.
Br. računa: 30000519000
S.W.I.F.T: BACXHR22
IBAN: HR17 2330 0035 1002 0168 2
Prilikom uplate popuniti **Nalog 14**
Ili poštanskom uplatnicom

Cijena pojedinog primjeraka:

2,5 KM/10KN
Godišnja pretplata (12 brojeva)
BiH: 30 KM; Republika Hrvatska: 120 KN;
Zemlje EU: 30 Eura; Švicarska: 50 sfr; SAD: 40 US\$

List je prijavljen kod Ministarstva prosvjete,
znanosti, kulture i športa Hercegovačko-
neretvanske županije pod brojem
R-05-05-42-2175-86 /06 od 12. siječnja 2006.

Dekret Pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vatikanskog koncila, izdavač izjavljuje da nema nakanu preteći sud Crkve o nadnaravnosti prirode događaja i poruka o kojima je riječ na ovim stranicama. Taj sud pripada kompetentnom autoritetu Crkve, kome se izdavač potpuno podvrgava. Riječi poput «ukazanja, čudesa, poruke» i slične imaju ovdje vrijednost ljudskog svjedočenja.

KORIZMA - PUT PREMA GOLGOTI I USKRSU

dr. fra Tomislav Pervan

Čovjek bi htio *trans-cendirati, nad-ići*, dok naš Bog *des-cendir*, *silazi*. I dok ljudi čeznu za gornjim mjestima, ne biraju sredstva za karijeru prema gore, dotle Bog u Isusu izabire karijeru *prema dolje*. Gdje je mjesto našega Boga? Zacijelo uvijek na strani malenih i žrtava, ugroženih i potlačenih, siromaha i prezrenika.

Čitamo li Knjigu Postanka, prvi povijesni lik s kojim se susrećemo, koji se daje smjestiti u posve određeno povijesno vrijeme i prostor jest Abraham. U prvih jedanaest poglavlja Postanka imamo pred sobom pravadnu povijest čovječanstva, predavanu iz naraštaja u naraštaj, ali se likovi gube u neuhvatljivu i nedokučivu povijesnom nedohodu i bespuću, nakon izгона iz Edena. Prva riječ koju Bog upućuje Abrahamu, praocu, na koga se pozivlju tri *abrahamske* religije, prema Bibliji jest: "Ustani! Kreni! Zaputi se iz svog zavičaja! Kreni iz svoje zemlje, svoje baštine, svoje očevine, iz svog plemena i naroda u zemlju koju ću ti ja pokazati. Ja ću te blagosloviti i učiniti te blagoslovom drugima!" (usp. Post

12,1sl.). U tome Božjem nalogu Abrahamu možemo odčitati temeljnu odrednicu cjelokupnosti svoje vjere. Izlazak, kretanje, bitina-putu, putovati, biti hodočasnik na ovoj zemlji - to je sadržaj i potka gotovo svih biblijskih pripovijesti. To je ujedno i sadržaj svega korizmenog vremena: Na putu prema Golgoti, prema Uskrsu. Izrael je stalno u pokretu, *izlasku*, pa i kad je unišao u Obećanu zemlju. Uvijek je na putu. Tako i Crkva.

Biblijska je poruka jednoznačno jasna: Čovjek se ne smije *fiksirati* niti dati zarobiti bilo čime u životu. Ne smije ničemu na svijetu do kraja prikloniti svoje srce, da ne bi bilo mjesta za Boga. Čovjek je na svijetu trajni putnik, on je na svijetu, kako kaže

U OVOME BROJU PROČITAJTE:

**OTVORITE SRCE
BOŽJEM
MILOSRĐU**

fra Ljubo Kurtović

**KORIZMA JE PRI-
PRAVA NA SRE-
DIŠNJE DOGA-
ĐAJE SPASENJA**

fra Ivan Landeka

**HODOČASNIK OV-
DJE DOŽIVLJAVA
UISTINU OTVORE-
NO NEBO**

fra Svetozar Kraljević

**TVOJE LICE,
UČITELJU!**

s. Lidija Glavaš

**PREOBRAŽAVA-
JUĆA PATNJA**

s. Dominika Anić

**ČOVJEK KOJI SE
ODAZVAO
POZIVU KRALJI-
CE MIRA**

Larry Blomme

>> sv. Franjo, pridošlica i hodočasnik. Sve dokle god čovjek živi, na putu je, još uvijek nije na cilju.

Kad danas ljudi kreću na put, obično već unaprijed osiguraju povratnu kartu jer je putovanje jeftinije. I vraćaju se u stare odnose i okolnosti. Pa i nakon najljepšega odmora, na kome je možda načas uspio zaboraviti brige i probleme, vraća se u svakodnevnu žabokrečinu svojih nevolja i muka vezanih uz obitelj, posao, novac, budućnost, zdravlje.

Bog traži pojedince koji se odvažuju na putovanje bez povratne karte. Koji ne misle na povratak u stare odnose i okolnosti. Koji idu prema novim i nepoznatim obalama. Malo je učinjeno ako se nekamo samo zaputimo. Ljudi su danas u pravilu *na kotačima*, voze se, vraćaju se i na kraju se pitaju zašto su uopće putovali nekamo. Jer put nije cilj, put je samo smjer kojim doći do konačnog cilja.

Kreni! Zaputi se! Kršćani su ljudi koji su u tuđini, stranci i pridošlice, kako ih oslovljava Prva Petrova poslanica (2,11). Oni su ljudi koji u zemaljskom obitavalištu žude za domovinom, puni nostalgije, o čemu govori Pavao u Drugoj Korinćanima (usp. 5,2sl.). Na putu su jer su primili jasne signale s druge strane, jer su namirisali nešto novo, prosvijetljeni su i okusili dar nebeski, postali dionici Duha Svetoga, okusili lijepu riječ Božju i snagu budućega svijeta (usp. Heb 6,5), svijet u kome slijepi vide i gluhi čuju, gdje nitko nije plijen ni rob drugoga, u kome nema nasilja ni terorizma, osvete ni mržnje. Dakle, na takvu smo putu, onamo se zapućujemo, ne kao *solisti*, nego u zajednici vjernika, zagledanih u Isusa Krista, početnika i dovršitelja naše vjere, Predvodnika.

Božji silazak nama

Ne možemo govoriti o svome putu, zapućivanju, a ispustiti iz vidika ono što je Bog učinio nama ljudima. U svome *Vjerovanju* ispovijedamo kako je Isus Krist *radi nas ljudi radi našega spasenja sišao s nebesa*. Dakle, sami se Bog zapućuje, ima svoju *silaznu putanju* prema čovjeku. Bog jest velik, svesilan, svemoćan, on jest nad kerubima i serafima, nad svom nebeskom vojskom, ali nam Novi zavjet jasno veli: Isus Krist prevalio je, premostio taj dugi put između Boga i čovjeka. Trebali bismo upravo u korizmenom vremenu pokušati uživjeti se u taj put, pokušati čutjeti što je taj put za Isusa značio, kad se donekle trudimo u ko-

rizmenom dobu o tome misliti.

Isus je postao jednim od nas, ne formalno, nego zbiljski, stvarno. Čovjek kao i svaki drugi čovjek, nama u svemu jednak osim u grijehu. Imao je sve što se zamisliti može, bijaše u božanskom obličju. Nije došao među nas ljude u liku kakva lijepa grčkoga božanstva, idealne ljepote i oblika. Nije šetao ovim svijetom nezainteresiran. Nije se kao plijena držao svoga božanskog položaja, nego se svega do kraja lišio (usp. Fil 2,6sl.). Nije branio pod svaku cijenu svoj posjed. Napustio je sve što je imao. A to nije bilo samo nešto. To bijaše upravo sve. Bog od Boga! Nije se poigravao svojom moći kako to čine svjetski silnici. Nisu ga se doimali oni sitni silnici poput Pilata ili Heroda i njihovih satelita. Na udarce nije uzvraćao, na prijetnje nije prijetio (usp. 1Pt 2,21sl.). Nije gazio po mrtvim tijelima. Zločinu i napasniku odupro se svom silom kad ga je htio odvratiti sa zacrtana puta.

Opro se napasti dovesti u svijet red i poradak silom, stvoriti tzv. *jasne odnose*. On koji je htio i žudio samo za mirom postao je žrtvom ljudske mržnje i nasilja. On koji se suprotstavio ustroju smrti sam je dospio u njezin žrvanj. On koji je sve do kraja ljubio, svršio je na križu. A križ jasno iznosi na svjetlo što se u svakome od nas krije: Nagomilana agresija, nezatomljena silovitost, osvetoljubivost, nesnošljivost. Bog ne bježi od gnojnih rana čovječanstva, nego ih povija, liječi. Nosi u sebi. *Njegovim se modricama izliječismo*. Imao je snagu sve preobraziti u novo u svome uskrsnuću. To je Bog u koga vjerujemo, koga ljubimo, za kime smo pošli, koga slijedimo. Ne, naš Bog nije gore u nebeskim visinama da ne bi imao s nama sućuti. Svoga ćemo Boga pronaći u Isusovu liku kao Samaritanca, kod žrtava, poniženih, siromašnih, razapinjanih, krivo i nevino optuženih.

To je taj Božji silazak prema dolje. Čo-

Isus je postao jednim od nas, ne formalno, nego zbiljski, stvarno. Čovjek kao i svaki drugi čovjek, nama u svemu jednak osim u grijehu. Imao je sve što se zamisliti može, bijaše u božanskom obličju. Nije došao među nas ljude u liku kakva lijepa grčkoga božanstva, idealne ljepote i oblika. Nije šetao ovim svijetom nezainteresiran. Nije se kao plijena držao svoga božanskog položaja, nego se svega do kraja lišio (usp. Fil 2,6sl.). Nije branio pod svaku cijenu svoj posjed. Napustio je sve što je imao. A to nije bilo samo nešto. To bijaše upravo sve. Bog od Boga!

vjek bi htio *trans-cendirati, nad-ići*, dok naš Bog *des-cendirá, silazi*. I dok ljudi čeznu za gornjim mjestima, ne biraju sredstva za karijeru *prema gore*, dotle Bog u Isusu izabire karijeru *prema dolje*. Gdje je mjesto našega Boga? Zacijelo uvijek na strani malenih i žrtava, ugroženih i potlačenih, siromaha i prezrenika.

Na - križnom - putu

Isusov nam križ zorno očituje dokle je kadro ići čovjekovo nasilje. Čovjekovo nasilje i Božje nenasilje. Božja nemoć koja

se zaustavlja pred čovjekovom slobodom. Bog se zavija u nemoć Djeteta u Betlehemu, putujućeg propovjednika mira i dobrotvora kroz Galileju, u nemoć Raspetoga. Čovječanstvo nije otkupljeno silom, moći, oružjem ni snagom iz okova i zarobljenosti, nego Bogom koji je uzeo našu nemoć, koji je čovjekov suputnik i suputnik, koji je ostao do križa vjeran čovjeku. To je put našega Boga *radi našega spasenja*.

Što nam to želi reći? Korizma jest uvijekšavanje hoda za Isusom Kristom. Korizma jest pokušaj pretvaranja spasenjskog indikativa u životni, egzistencijalni imperativ, tj. nalog osobnoga suživljavanja s Isusom. To je ono što redovito Pavao u svojim poslanicama daje kao naputak vjernicima: Ne uzvraćajte zlom na zlo, mržnjom na mržnju, osvetom na osvetu. Ne dajte se pobijediti zlom, nego pobijedite zlo dobrim. Ne smijemo izučiti slovnice ni udžbenik nasilnika, od njih učiti kako se ponašati u svijetu. Svi redovito vodimo *vruće* ili *hladne* ratove unutar svoga kruga u kome se krećemo, radimo, živimo, u obiteljima, na radnim mjestima. Vrijeme je za zaokret. Pobijediti strah povjerenjem, ljubavlju.

Bog je pozvao Abrahama, Jakova, Josipa, Mojsija, Davida, proroke. Pozvao Ivana Krstitelja. Mariju. Marija se *zaputi u gorje*, u grad Judin. Jednako i prvi apostoli: *Dođite i vidjet ćete! I zaputiše se za njim te ostadoše kod njega onu večer*. I tako redom, kroz cijeli Novi zavjet. Učenici su na putu za Isusom. U Getsemaniju će im reći: *Ustanite! Krenimo! Prema križu!* Oni što se *zaputiše u Emaus* pokopali su svoje nade, dok im Isus nije zagrijao srce, otvorio oči (usp. Lk 24, 13sl.).

Svi smo mi na putu, pokušavamo razumjeti svoga Boga koji je pred nama, u znaku križa. Mnogi će reći kako im je nemoguće vjerovati spram toliko nevolje, bolesti, patnje u svijetu. Odgovoriti možemo kako je upravo spram Raspetoga i Uskrsloga moguće shvatiti i izdržati svu patnju koja se sručuje na čovječanstvo, vjerujući da nas Raspeti nosi. *Naše je boli na sebe uzeo!* On nam ulijeva snagu. Ne pouzdajemo se u

svoje snage, inače bismo brzo došli do kraja svojih mogućnosti. Uzdamo se u Onoga čija je ljubav razlivena u srcima našim, snagom Duha Svetoga. *Jer nevolja rađa postojanošću, postojanost prokušanošću, prokušanoš nadom. Nada ne postiđuje. Ta ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan!* (usp. Rim 5,5).

Prva Marijina riječ na Crnici vidiocima bijaše: *Došla sam vam reći da Bog jest. Bog opstoji*. Nakon stoljeća potiranja i nijekanja Boga, ubijanja Boga u dušama i naraštajima, Marija dolazi potvrditi temeljnu istinu naše vjere. To je sadržaj prve zapovijedi Dekaloga: *Ja sam Gospodin Bog tvoj*. O toj zapovijedi ovisi sve. Staviti Boga na prvo mjesto, sve lažne bogove i božanstva odstraniti, prikloniti srce jednome Bogu: To je smisao međugorskih događaja, to je smisao našega života, to je smisao korizme. Ako Bog opstoji, ako on jest, onda iz toga slijedi obraćenje, predana molitva, čvrsta vjera, savršeno pouzdanje, odricanje od svega suvišnoga, temeljit post i zaokret prema Kristu. Stoga su ukazanja uvijek u službi prve i jedine zapovijedi koja je srčika svih ostalih zapovijedi. Ona su proročki zov i zaokret prema Bogu!

S time je nastupio i sam Isus. *Ispunilo se vrijeme, obratite se, vjerujte Radosnoj vijesti*. U izvorniku nije to bilo koje ili kakvo vrijeme, nego *kairos*, pravi trenutak koji se ne smije propustiti, ona punina vremena o kojoj govori Pavao. To onda uključuje u sebi obraćenje. Promjenu mišljenja. Misлити o Bogu drukčije nego je čovjek naviknuo, misлити više, uzvišenije (meta-noeite = misлити misli onkraj naših uhodanih misli, misлити drukčije i više o Bogu!), i iz toga onda vjerovati u zbilju spasenja u Kristu. U Kristu koji je prošao tešku školu patnje i trpljenja, naučivši kroz patnju posluš (Heb 5,7sl.). Bog se *zapućuje* u tuđinu, egzil, u Isusu se događa božanski *egzodus*, izlazak, kako bi na Uskrs čovjek i čovječanstvo doživjelo svoj povratak iz *egzila, progonstva* u Očev zagrljaj, zajedništvo trojstvenoga Boga.

OTVORITE SRCE BOŽJEM MILOSRĐU

fra Ljubo Kurtović

Bog ne prestaje tražiti čovjeka, ne prestaje čovjeka privlačiti k sebi - da živi i u njemu nađe puninu blaženstva.

Svoju milosrdnu ljubav nam je očitovao kada je svoga Sina Isusa Krista poslao da nas otkupi i spasi svojom mukom, smrću i uskrsnućem. „Uistinu, Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni“ (Iv 3, 16).

„**O**tvorite svoje srce Božjem milosrđu u ovom korizmenom vremenu“ - govori nam Blažena Djeвица Marija. Gdje čovjek može pronaći spas i nadu ako ne u Božjem milosrđu!? Možemo se upitati: zašto je tako teško vjerovati u Božje milosrđe? Vjerujući u Božje milosrđe, vraćamo se na same korijene grijeha. Čovjeku je najteže priznati svoje grijeha. Kada se čovjek ne osjeća grješnikom, ne osjeća ni potrebu utjecati se Božjem milosrđu. A s druge strane, svijet i svaki čovjek vapi za milosrđem, opraštenjem i ljubavlju.

Posljedice grijeha svakodnevno trpimo

U dubinama neistraživog Božjeg srca nalazi se čežnja i želja izbaviti svoje stvorenje od ropstva grijeha. Unatoč tome što se gubi svijest grijeha, on je stvarnost koja postoji i čije posljedice trpimo svakodnevno, kao pojedinci ili kao obitelji. Ono što čovjek niječe i ono od čega bježi, to ga najviše progona. Tek kad čovjek ima hrabrosti susresti se s onim što ga boli, čega se stidi, tek tada počinje proces ozdravljenja i oslobođenja. To je ujedno i najteži korak za čovjeka. Najteže je jednom ovisniku o bilo kojem poroku, drogi, kocki ili alkoholu, priznati svoju ovisnost. Tek kad priznaje svoju ovisnost, čovjek postaje pobjednik koji se bori za slobodu i postaje slobodan. Božja riječ nas uči: „Žrtva Bogu duh je raskajan, srce raskajano, ponizno, Bože, ne ćeš prezreti“ (Ps 51, 19).

Isusovu milosrdnu ljubav posebno vidimo u odnosu prema raskajanim grješnicima

Božje srce i Njegovu milosrdnu ljubav prepoznajemo u Isusu Kristu i njegovu odnosu posebno prema grješnicima koji mu dolaze u istini i poniznosti. Isus oprašta raskajanom grješniku jer je pronašao po-

niznost u srcu i istinu u njegovu držanju. To je istina koja leži u dnu ljudske duše. I kad je umirao na križu, noseći u duši teret čitavog svijeta, Isus je našao vremena da pogleda na osuđenika pokraj sebe, čovjeka na kojeg nitko nije obraćao pažnju, jer je on, napokon, pravi zločinac i pravedno je osuđen. I taj jadni čovjek jedini je kojim se Isus bavi u ovom zadnjem trenutku, Isus mu kaže kako će ga povesti sa sobom: „Zaista, kažem ti, danas ćeš sa mnom biti u raju“ (Lk 23, 43).

Varamo se ako mislimo da razumijemo dubinu i tajnu Isusove ljubavi. U Isusovu Srcu otkrivamo što je Božje milosrđe. Isus je dobro znao što leži u čovjekovu srcu. Evanđelje nas upozorava kako Isus ni od koga nije morao biti obaviješten o tome što leži u čovjekovu srcu. Mogli bismo olako zaključiti da se Isus upravo poradi ovog znanja trebao kloniti čovjeka i izgubiti povjerenje u njega. No, Isus je zauzeo sasvim drukčije držanje. On je došao po Božjem milosrđu, i zato je došao spasiti, a ne osuditi. Posebno je Isus objavio po svetoj Faustini da mu se sviđa duša koja se pouzda u njegovo milosrđe. Ona sama je imala takvo veliko pouzdanje u Isusovo milosrđe da je u svom Dnevniku napisala: „Ne bih posumnjala u Božju dobrotu, ni tada, kad bih imala na savjesti grijeha cijeloga svi-

Varamo se ako mislimo da razumijemo dubinu i tajnu Isusove ljubavi. U Isusovu Srcu otkrivamo što je Božje milosrđe. Isus je dobro znao što leži u čovjekovu srcu. Evanđelje nas upozorava kako Isus ni od koga nije morao biti obaviješten o tome što leži u čovjekovu srcu. Mogli bismo olako zaključiti da se Isus upravo poradi ovog znanja trebao kloniti čovjeka i izgubiti povjerenje u njega. Međutim, Isus je zauzeo sasvim drukčije držanje. On je došao po Božjem milosrđu, i zato je došao spasiti, a ne osuditi.

jeta i svih prokletih duša; pala bih mu do nogu i predala bih se njegovoj svetoj volji koja je samo čisto milosrđe.“ Čitav život nije previše da naučimo otkrivati istinu svoga stvarnog položaja pred Bogom. Terezija od Djeteta Isusa rekla je da bi bila sigurna u Božji oprost i kad bi počinila najteže grijeha na zemlji; dodala je da je pred Bogom najbolje postati sasvim malen, jer se malenome sve oprašta, a ako padne, ne pada s visoka. U tome je velika tajna nade. Božje milosrđe nije slabost, nije jednostav-

sam darovala svijetu Spasitelja. Tome svijetu govori o neizmjerne ljubavi, koja je u Srcu Moga Sina i priprema Isusov drugi dolazak na ovaj svijet. Ne će doći više kao Milosrdni Spasitelj, nego kao Sudac. Taj dan bit će strašan, dan pravde, dan Božje srdžbe. Pred tim danom i Anđeli dršću. Govori dušama o Isusovu milosrđu za vrijeme Muke. Ako budeš šutjela u to vrijeme, bit ćeš odgovorna za mnoge duše. Ne boj se ništa i budi vjerna do kraja“. Knjiga Otkri-venja nam govori: „Ne boj se onoga što ti

jehe, nego nam daje snagu da se borimo i ustrajemo na putu mira, slobode i obraćenja.

„Vaša sloboda je vaša slabost“ - govori nam Djevica Marija. Upravo je korizma vrijeme koje nas upozorava da još nismo došli na cilj. Korizma nam želi reći da smo još u pustinji. U pustinji nismo unaprijed osigurani. Uvijek smo u mogućnosti pasti, izgubiti slobodu i prodati je za malo sreće, užitka i radosti koje nam daje grijeh. Bog nam želi dati ne malo, nego sve, samoga

no dobrota ili samilost. To je gledanje Stvoritelja na svoje stvorenje, to je gledanje Spasitelja na svoje djelo otkupljenja i na svoje otkupljeno stvorenje.

Bog nam želi dati sve - samoga sebe

Sestra Faustina više puta je doživjela ukazanja Presvete Djevice Marije. Tako joj je kod ukazanja od 25. ožujka 1936. godine Djevica Marija uputila slijedeće riječi: „Ja

je trpjeti! Budi vjeran do smrti i dat ću ti vijenac života“ (usp. Otk 2, 10).

Božja riječ je živa i istinita. Kad Bog govori onda misli ozbiljno, ne igrajući se s nama i našim životima. To čini i Djevica Marija preko svojih poruka koje je upućivala i danas upućuje svakome od nas. Zato nas i u ovoj poruci poziva da se utječemo Božjem milosrđu u sakramentu svete ispovijedi, u kojoj nam Bog ne samo prašta gri-

sebe. Sloboda koju nam Bog daruje je dar, teret i odgovornost. U toj slobodi u svakom trenutku smo odgovorni i ne možemo se osloboditi odgovornosti odlučivanja.

Na svom životnom putu nismo sami, ostavljeni i prepušteni sami sebi. Uzmimo s ozbiljnošću ono što nam govori nebeska Majka kako bismo susreli Isusa i išli putem svetosti, mira i slobode.

HODOČASNIK OVDJE DOŽIVLJAVA UISTINU OTVORENO NEBO

(Nastavak iz
prošlog broja)

Fra Svetozar Kraljević prvi je put u Međugorje došao u kolovozu 1982. Umjesto da se nakon godišnjeg odmora vrati u New York, u hrvatsku župu sv. Ćirila i Metoda, gdje je bio kapelan, oduzeta mu je putovnica. Primoran ostati u domovini, uz ostalo radi i s hodočasnicima. Već 1983. napisao je prvu knjigu na engleskom o Marijinim ukazanjima u Bijakovićima i Međugorju koja je doživjela više izdanja i izuzetan odjek u svijetu. Sedmu je godinu, od smrti fra Slavka Barbarića, voditelj Majčina sela i zajednice Milosrdni otac.

Priredio Krešimir Šego

Počinjete raditi i s hodočasnicima?

Već su hodočasnici počeli dolaziti, doznali su za mene pa su rado dolazili na Humac. Sjećam se susreta s tim malim grupama i tih dugih razgovora, od njih sam učio i tako smo svi zajedno bili hodočasnici. Kada sam mogao išao sam i kod vidjelaca i istraživao, razgovarao s njima, išao sam kod ljudi koji su me poznavali, razgovarao sam sa svećenicima i već 1983. sam završio knjigu na engleskom *Marijina ukazanja u Međugorju*, kojom je providnost upravljala: Iz Amerike je došao direktor franjevačkog sveučilišta iz Steubenvillea o. Michael Scanlan koji je rukopis knjige prenio preko granice te je uskoro objavio. To je prva knjiga o Međugorju u inozemstvu na engleskom jeziku. U isto vrijeme objavljena je i na francuskom. Knjiga je autentična, izvorna, istinska informacija sa izvora, neopterećena nekim šarenilom fantazije i mašte, nego novinarski korektna informacija i refleksija. U svojih više izdanja knjiga je poslužila kao izvor mnogim drugim, kasnijim istraživačima.

Kakva je sudbina knjige, kakav je bio njezin odjek kod čitatelja?

Knjiga je uvijek jedno posebno iskustvo. Dok nastaje to je uzbuđujući hod, a kad je napíšeš onda knjiga postaje samostalna, kao dijete koje se rodi i ide vlastitim putem. Knjigu je objavila franjevačka izdavačka kuća u Chicagu *Franciscan Herald Press* koja je u svojoj povijesti izdala puno knjiga, ali je ta knjiga daleko najtraženija i najtiražnija od svih koje su tiskali.

Jeste li često dolazili u Međugorje?

Naravno da sam na Humcu imao obveze i usklađivao sam dolaske u Međugorje s tim obvezama. Ipak, dolazio sam najmanje jedanput tjedno, pomagao ispovijedati kao što su i svi drugi pomagali. U to vrijeme su svakoga dana četiri fratra išli s Humca u Međugorje i

ispovijedali. To su naši čuveni fratri koji su se stvarno posvetili Međugorju i sebe posvetili - fra Stanko Vasilj, fra Janko Bubalo, fra Vinko Dragičević i fra Luka Sušac, čuveni četverac po kojemu ste mogli navijati sat.

S Humca idete u Konjic?

Da, zajednica me poslala u Konjic, što je svakako bio važni korak u mom životu. Bio sam sretan što sam premješten u tu župu jer sam u njoj našao interesantne ljude i zajednicu s kojom sam proveo sljedećih sedam godina uistinu bogata života. To je bila Božja providnost, i život u Konjicu je nezaboravan.

Ali su kontakti s Međugorjem ostali?

Na korist i blagoslov svima! Bog nije samo Bog duhovan, Bog je stvoritelj ovoga svijeta i on je uvijek potpun i cjelovit, želi se brinuti za potpuna čovjeka, želi pratiti i čuvati čovjeka, želi s čovjekom biti u potpunosti u svim njegovim potrebama i nadanjima. Osjetio sam da je moj poziv u Konjicu povezivati. Međugorje je mjesto gdje Božja providnost povezuje, gdje se ljudi susreću, nadopunjuju, gdje se ljudi pomažu, i to uvijek tako mora biti. Ako bih čovjeku vjerniku i čovjeku prijatelju, hodočasniku htio dati zadatak, to je ne samo da je potrebno vlastito obraćenje, nego je potrebno marno raditi na povezivanju vjernika. U svim smjerovima i na svim razinama i područjima života.

Siromah s pravom dolazi u Međugorje i traži lijek koji mu treba, jer mu ga Gospa želi dati. Siromah duše, siromah tijela, siromah emocija kojega je droga osiromašila - svaki siromah ima pravo doći u Međugorje i potražiti pomoć i svaki čovjek je dužan plesti tu mrežu Božje Crkve na svaki mogući način da bi Crkva živjela i disala punim plućima, svom snagom, svim svojim životom i svim svojim bićem. Nema nevažna čovjeka, nema nevažne potrebe, nema nevažna područja ljudskog ži-

vota. To je načelo i iz tog načela sam smatrao da moram povezati zajednicu vjere u Konjicu sa zajednicom vjere u Međugorju i sa zajednicom vjere bilo kojeg mjesta u svijetu odakle ljudi, hodočasnici, vjernici dolaze. Tu su se kroz tih sedam godina događala čudesna djela providnosti i ljubavi, a ja sam se trudio biti službenik te Božje providnosti

Zašto u Međugorje dolaze toliki ljudi, pogotovo što nije riječ o bogatim ljudima kojima se putuje zbog samog putovanja i odmora?

Čovjek je po prirodi biće koje da bi utažilo glad ili žeđ mora jesti i piti. Ništa drugačije nije ni sa žeđu i gladi čovjeka vjernika. Kad vjernik razmišlja o Međugorju, on u stvarni nije radoznao, on ne traži nešto neobično, drugačije, ne traži čudesa. Čovjek u Međugorju traži sebe, svoje biće. Postoji glad i žeđ duše koja je bitna i koja je dio ljudskog življenja, dio ljudske naravi, ona je ugrađena u čovjeka i čovjek ne može sebe zaniijekati. Kada čovjek traži Međugorje, to je taj žedni čovjek koji je u pustinji i očajnički traži vodu kako bi se napio. I ako čuje da ta voda negdje teče, gdje će ugastiti žeđ, gdje će se njegove nade i čežnje ispuniti, ne će žaliti ni velike žrtve, tražeći ispunjenje svoga vlastitoga smisla.

Kad se moli u crkvi ili se nađe na Brdu ukazanja, na Križevcu, hodočasnik ne traži ništa drugo nego susret s Bogom, vlastito ispunjenje. U tome mu, u primanju sakramenata, pomažu službenici i sluga Božje, i ništa više. Mi bismo strašno griješili kad bismo mislili da imamo kazati nešto iznad toga. Božji tražitelji ne trebaju ništa osim svetih sakramenata.

Svakodnevno ste s hodočasnicima, poznajete njihova očekivanja. Kakvi se vraćaju kući, nalaze li ono po što su došli?

S radošću moram kazati da nikada nisam vidio prevarenog hodočasnika. Nekada sam

pomišljao: Bože moj, što će biti kad ne bude ovoga ili onoga svećenika, kad ne bude vidjelaca, Bože moj što će biti kad se nešto promijeni... No, sve što se ovdje događa dar je Duha Svetoga i uistinu nema razloga za takva razmišljanja. Sve što se ovdje događa jest čudo u kontinuitetu, događa se ovdje pred nama.

Hodočasnici su svježe otvorene duše, oni su spremni taj rascvjetali cvijet, taj dar primiti. Mi samo ovo mjesto trebamo čuvati i služiti ljudima na autentičan način. Trebamo čuvati i sebe, župu i vjernike, Brdo ukazanja i Križevac kako bismo bili u službi tim ljudima. To ćemo moći jedino na taj način ako i mi trajno ostanemo hodočasnici, ako se trajno vraćamo izvorima, ako s istinskom dječjom radoznalošću vjernika pristupamo tajnama naše vjere, sakramentima, ovoj crkvi, zvonnicima, Križevcu i Brdu ukazanja.

Često se piše, govori, propovijeda da crkva na Zapadu praktično umire, crkve su prazne, poluprazne, puno ih je zatvorenih, u životu suvremenika Bog ima malo mjesta ili ga nema nikako. Imate li dojam da taj put umiranja ide nezaustavljivo ili su događaji u Međugorju ipak ono zrno soli koje budi vjeru u ljudima.

Nažalost, čovjek za sve ima mjeru, sve je sposoban mjeriti, ali kad se govori o mjerama koje bi vrijedile za vjeru, njih se zaboravlja. A, jednostavno, mjera vjere jesu sakramenti. Bez sakramenata vjera umire, crkve su prazne. Navest ću jedan živi primjer. Kapelan u župi Međugorje u vrijeme kad su ukazanja počela bio je fra Zrinko Čuvalo. Pokojni fra Zrinko od svega je bio distanciran, njega vidioci nisu zanimali jer to nije bio način njegova razmišljanja, to je njemu bilo nešto strano. No, jednoga jutra pojavila se jedna žena i žurno tražila da se odmah ispovjedi. To jutro bila je na Brdu ukazanja, doživjela je milost te doletjela u crkvu tražeći odmah se ispovjediti. To je fra Zrinku svjedočila i dozvolila mu da o tome može i on svjedočiti. Fra Zrinko je pričao da je taj događaj za njega bio potvrda onoga što se u Međugorju događa.

Kad čovjek doživi treptaj, iskru milosti i traži sakramente, događa se obnova Crkve. Koliko se ljudi ispovjedilo, toliko se Crkva obnovila, koliko je ljudi primilo sv. pričest, koliko je ljudi primilo sakramente, toliko se Crkva obnovila i oživjela. To su mjere, nema drugih mjera. A svi možemo posvjedočiti koliko je takvih treptaja, milosti, doživljeno u ovoj župi i oni se ulijevaju u opću Crkvu.

Dosta je vidljivih plodova Međugorja. Među njima su Majčino selo i zajednica Milosrdni

otac. Fra Slavko je kao i mnoge stvari utemeljio i Majčino selo. Kako je sve to teklo?

Majčino selo je prirodni tijek stvari. To je nešto što se moralo dogoditi. Kad čitate Novi zavjet, ne može se previdjeti Isusova tjelesnost, Marijina tjelesnost, Isusova praktičnost, njegova sveobuhvatnost. Nema tu ništa što je ljudsko a da je za Isusa nevažno. On sve ujedinjuje jer svemu je on stvoritelj, svedržitelj i sveotkupitelj. Bogu ništa ljudsko nije nevažno.

Majčino selo

Zato, kad se ovdje dogodio rat, Međugorje nije moglo ostati nijemo i nije moglo ignorirati to što se događa, Međugorje s tolikim milostima ne smije ignorirati čovjeka. Nestalo tisuća hodočasnika a počeli su se pojavljivati prognanici, izbjeglice, djeca. U tom rušilačkom ratnom pohodu - posebno su žrtve bila djeca bez krova i doma, bez roditelja i države koja bi se za njih pobrinula. Ta su djeca došla i fra Slavko nije imao rješenja, ali je znao da ih ne može ne vidjeti. Skrb o djeci, jednoga ili stotinu, njemu je bila Božja zapovijed. Nije morao čekati neku izvanrednu inspiraciju i otvoreno nebo, da mu Bog u nekom čudesnom zahvatu kao Pavlu poruči da primi to dijete. To samo dijete, njegova situacija su bili fra Slavkov zadatak i zahtjev kojega on nije mogao ignorirati. On je bio senzibilan na poticaje Duha koji mu je progovorio na različite načine, a u tom trenutku progovorio je po tom djetetu. Uzeo je tu djecu i ne znajući

što će s njima, iznajmio kuću i smjestio ih. Također je pozvao časne sestre da dođu pomoći. Tako je počelo nastajati Majčino selo. Općina je dobrohotno dala kamenjar, zemljište za gradnju Majčina sela u Bijakovićima, hodočasnici su darivali sredstva za gradnju, a španjolski vojnici su svojim strojevima pripremili zemljište. Tako je, Božjom voljom, nastajalo jedno veliko djelo.

Koliko je djece prošlo kroz Majčino selo?

Majčino selo je mlada ustanova, kroza nj je prošlo oko stotinu djece. Sada ih imamo 50-ero. Nije riječ o ustanovi kroz koju djeca samo prolaze. Kada primimo dijete, ono tu ostaje, to je njegov dom, obitelj, tu raste, školuje se, živi obiteljskim životom.

Majčino selo je nastalo i danas živi od providnosti, država ne daje ništa?

Imamo jedan broj djece za koju pomoć daje socijalna služba iz mjesta odakle ta djeca dolaze, daju jedan mali dio, a sve ostalo dobivamo od providnosti - od hodočasnika i dobročinitelja. To je naš put iz Egipta, to je naš biblijski put iz ropstva u obećanu zemlju.

Način života je obiteljski život?

Dakle mi imamo sedam kuća i u tim kućama imamo po dvije djelatnice koje rade sedam dana po dvanaest sati, i imamo po sedmero, osmero ili devetero djece u kući. Imamo popratne stručne službe koje sav taj rad pomažu, stručno i praktično.

Ta su djeca spašena?

Nije uvijek lagan život toj djeci, mi ne pretendiramo biti neki savršeni svijet za njih, ali

Motiv iz Majčina sela

Vrt sv. Franje

ću slobodno kazati da dobivaju više nego prosječno dijete u ovoj državi. Djeca to znaju, nedavno mi je jedna djevojka kazala kako sada malo bolje vidi kakvim je opasnostima bila izložena. Zahvalna je Bogu, kao i ostali, da je ovdje upoznala i Boga i molitvu i kršćanski način života.

Oni tu idu u školu, oni koji su mlađi u vrtić, idu u srednje škole, ima ih i na fakultetima, je li itko od njih završio fakultet?

Nije još nitko završio fakultet ali jedna djevojka studira u Rimu, na trećoj je godini, imamo ih troje u Mostaru na fakultetima. Ostali su ili u vrtiću, ili u osnovnoj školi ili u srednjim školama.

Zajednica Milosrdni otac

Kako je nastala zajednica Milosrdni otac?

Zajednica Milosrdni otac nastala je kao i Majčino selo. Fra Slavko je posebno srce imao za ovisnike, oni su bili njegova slabost. Na primjer, ako su se u njegovoj blizini našli neki ugledni političar i ovisnik, on bi uvijek više vremena imao za ovisnika.

Ovisnici su bili fra Slavkova ljubav, za njih je imao i vrijeme i energiju, sve je njima davao, čitavoga sebe, čitavo svoje biće. Kada su se ti ljudi pojavili, neki zbog ovih ili onih razloga nisu mogli biti primljeni u Cenacolo pa su jednostavno došli k njemu. Opet ne znajući što bi s njima, smještao ih je na razna mjesta, tražeći neko rješenje, providnost. Tu je bilo dvadesetak momaka koji su svako jutro nakon Mise čekali fra Slavka kod župnog ureda. Tu bi se on s njima dogovorio što će raditi taj dan, davao im je raspored. I kad je fra Slavko umro, oni sutradan, izgubljeni, nakon jutarnje Mise došli na susret kod župnog ure-

da, a fra Slavka nema. Tada smo došli župnik i ja i kazali im da nikako ne smiju biti zabrinuti i prestrašeni, da ih ne ćemo napustiti. Kazali smo da ćemo čvrsto ostati s njima i da ćemo učiniti sve da se njihov rad i rehabilitacija nastave. Tako je i bilo.

Tko su ti ljudi, odakle su?

Najviše ih je iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, ali ih je tada bilo dosta i iz drugih zemalja, Češke, Njemačke... Riječ je o ljudima koji su godinama imali probleme ovisnosti, alkoholizma.

Kako izgleda jedan njihov dan?

Može se kazati da njihov dan nalikuje danu u npr. benediktinskom samostanu. Geslo i njihova života je *ora et labora, moli i radi*, strogo tako. Najveći problem tih ljudi u njihovom ranijem životu bio je taj što nisu znali kamo sa sobom, nisu imali svoga identiteta, cilja ni svrhe života. Ujutro nisu znali zašto bi se ustali, uvečer nisu znali zašto bi išli spavati, jednostavno su ih vodili instinkti, a ne svrhovit život.

U zajednici njihov život dobiva smisao, sadržaj. Čovjek čovjeku može biti prijatelj i brat. Umjesto psovke i kletve, umjesto krađe, čovjek počne činiti dobro, može početi moliti. Svaki čovjek je u prvom redu duhovno biće. Osoba koja je i dvadeset godina živjela u kriminalu, drogi, odjednom se počinje mijenjati. Uči se raditi, činiti dobro, moliti, to je zajednica Milosrdni otac. Sada primjećuju čovjeka pored sebe, drugomu pomažu ukloniti zlo. Skupa rade i skupa se mole. Kroz molitvu i rad Bog stvara novoga čovjeka.

Kako teče proces ozdravljenja?

Kad dođe novi član, on otprilike šest mjeseci ne može ići nikamo jer je zbunjen i, na neki način, divlji. Za tih se šest mjeseci on

treba umiriti, njegov se život treba umiriti. To je poput bolesnika kojemu treba plitka koma da se organizam umiri. To je još vrlo ranjivo vrijeme, i čovjek još nije sposoban, on tek počinje gledati. Tada se događa navala osjećaja krivnje i velika potreba svemu svijetu se ispričavati. To je kritično vrijeme kao i svako drugo, točno se zna što se događa prvi mjesec, drugi mjesec, šesti mjesec, i što se događa nakon dvije godine. Čovjek može nakon dvije godine kazati *ja sam dosta bio ovdje*, i to je opet kritično vrijeme. Možda se tada može kazati da su porušeni neki stari oblici i počinje se izgrađivati neko fino tkivo vjere, ponašanja.

Je li cilj da čovjek u zajednici ne ostaje cijeli život, već da se vrati u normalan život?

Naravno. Vratiti se ozdravljen.

Vrt sv. Franje

Koja je svrha Vrta sv. Franje?

Ono što se događa čovjeku, događa se i prirodi. Svjedoci smo uništavanja ljudske duše, a isto se događa i našem okolišu. Što smo spremni uraditi čovjeku, to činimo i prirodi. Kamo god koračamo, donosimo zlo sa sobom.

Nekako u vrijeme rata na mjestu gdje se danas nalazi Vrt sv. Franje ljudi se počeli sjećati šumu, i onu stariju, polusuhu, ali i mlada stabla. Navalili su sa svih strana traktorima i pilama. Naši župljani Viončani tri su mjeseca čuvali stražu da bi to onemogućili. Fra Slavko je zamolio vlasti u općini da se taj prostor zaštiti i onda je općina to njemu dala. Očišćeno je smeće, zaštićena priroda, i danas je to uređen i oplemenjen prostor tako da se može odmarati, šetati, moliti, doživljavati čistu Božju prirodu. Kad god tamo dođete možete vidjeti mlade obitelji, roditelje i djecu u šetnji i igri, tamo se pozdravljaju s divljim ovcama, magarcem i pticama i konjima... Posebno je bogatstvo Vrta hipoterapija. Bilo bi lijepo da svaki naš kraj ima tako uređen prostor, vjerujem da bismo onda svi bili bolji.

Za kraj, kada bi došao čovjek s nekog kraja svijeta koji ništa ne zna što se događalo u Međugorju od 1981. godine, što biste mu kazali?

U stara vremena, posebno za ljetnih vrućina, ljudi su se okupljali oko čatrnja i drugih mjesta gdje su mogli naći vodu i napiti se. Bili su žedni i tražili su vodu. Međugorje je izvor gdje ljudi traže piti. Mi trebamo pomoći onima koji traže Boga kojega su i gladni i žedni. Dužnost nam je dati im da se u izobilju napiju i pomoći im kako imati taj izvor i onda kad se vrte svojim kućama. Odavde treba dalje krenuti. U tome vidim dužnost svakog svećenika i župljanina naše župe.

ZABRANA SLUŽENJA ZNAJEM IZ ISPOVIJEDI

dr. fra Ivan Sesar

Zabrana ne utječe na valjanost samog sakramenta; njome se prije svega želi izbjeći svaka opasnost koja može dovesti do direktne ili indirektne povrjede sakramentalnog pečata ili povrjede obvezne šutnje o svim saznanjima iz ispovijedi.

Želeći zajamčiti potpunu diskreciju pokornika te nepovrjedivost sakramentalnog pečata, zakonodavac ispovjedniku posve zabranjuje uporabu znanja na štetu pokornika do kojeg je došao u ispovijedi u bilo koje vrijeme i na bilo koji način (usp. *Zakonik kanonskog prava*, kan. 984). Štoviše, ispovjednik se ne može služiti znanjem do kojeg je došao u ispovijedi čak ni onda kada pokornik moli da se ispovjednik očituje kao svjedok u njegovu korist (usp. *Zakonik kanonskog prava*, kan. 1550 § 2, br. 2).

Iz istih razloga, važeći Zakonik donosi odredbu prema kojoj ne preporučuje učitelju novaka i njegovu pomoćniku, rektoru sjemeništa ili druge odgojne ustanove ispovijedanje svojih pitomaca, osim ako to pitomac u pojedinačnim slučajevima od svoje volje izričito moli (usp. *Zakonik kanonskog prava*, kan. 985).

Odredbu istog sadržaja donosi i *Zakonik kanona istočnih Crkava* koji vrijedi za sve istočne Katoličke Crkve: «Neka voditelji odgojnih ustanova svojim pitomcima ne podjeljuju redovito sakrament pokore» (kan. 734 § 3).

Valja istaknuti da ova zabrana ne utječe na valjanost samog sakramenta; njome se prije svega želi izbjeći svaka opasnost koja može dovesti do izravne ili neizravne povrjede sakramentalnog pečata ili povrjede obavezne šutnje o svim saznanjima iz ispovijedi.

Ista odredba vrijedi i za redovničke poglavare kojima nije dopušteno ispovijedanje svojih podložnika, osim ako to spomenuti podložnici izričito traže. Poštujući temeljno pravo svakog vjernika da slobodno ispovijeda svoje grijehe kojem hoće zakonito odobrenom ispovjedniku (usp. *Zakonik kanonskog prava*, kan. 991) redovnički poglavari dužni su priznati svojim članovima potrebnu slobodu s obzirom na sakra-

ment pokore, poštujući ipak stegu ustanove (usp. *Zakonik kanonskog prava*, kan. 630 § 1).

Za ispravno tumačenje navedene odredbe, važno je istaknuti da je spomenuto pravo na slobodno biranje ispovjednika ograničenog karaktera, tj. da ne bi trebalo biti na štetu discipline ustanove (*salva tamen instituti disciplina*), što znači da je nužno uvažavati i jedan i drugi segment ove odredbe.

U istom duhu, donoseći odredbe vezane uz odgoj i obrazovanje onih koji se spre-

maju za svete službe, crkveno zakonodavstvo od mjerodavne crkvene vlasti traži da, osim redovitih ispovjednika, u sjemenište redovito dolaze i drugi ispovjednici te da, poštujući sjemenišnu stegu, pitomcima uvijek bude slobodno poći k bilo kojem ispovjedniku u sjemeništu ili izvan njega (usp. kan. 240 § 1). Isto tako, u odlučivanju o prikladnosti pitomca za svećenički stalež nije dopušteno zahtijevati mišljenje duhovnika i ispovjednika (usp. kan. 240 § 2).

(Nastavlja se)

Odredba vrijedi i za redovničke poglavare kojima nije dopušteno ispovijedanje svojih podložnika, osim ako to spomenuti podložnici izričito traže.

PREOBRAŽAVAJUĆA PATNJA

s. Dominika Anić

U povlaštenom liturgijskom vremenu korizme imamo priliku i izazov dublje promišljati o tajni patnje. One svakodnevnne, ljudske patnje, kojoj smo neminovno izručeni samim svojim postojanjem. I kojoj nitko od nas ne može umaći. Pitanje je samo kako joj prići, kako se s njom ophoditi da nas ne slomi, već uspravi, da nas ne učini očajnima, već ljudima nade. Kako patnja i gubitak mogu postati prilikom za novi život?

Utome nas može poučiti Marija koju nazivamo i Majkom boli. Marija je žena koja nije izmicala životu niti ičemu što ju je u njemu susretalo. Od radosti do boli. Sve je prolazilo kroz njezinu dušu kao darovanost. Ona nije odabirala bol i patnju, nije trčala za njima da bi je slavili kao onu koja je znala trpjeti. Ona je jednostavno prihvaćala život bez uzmaka, bez očaja, istina nekada sa začuđenošću ali uvijek s nadom, s pouzdanjem u Boga koji je nju, neznatnu, pogledao i obdario je milošću.

U prihvaćanju života i boli u njemu krije se silna preobražavajuća snaga.

Od onog prvog Marijinog DA koji je izgovorila pred anđelom u posvemašnjoj zbunjenosti i neznanju, do onog DA boli koja joj je probadala srce dok je držala mrtvoga sina u naručju.

Slika Majke s mrtvim sinom u krilu simbolizira patnju u životu svake žene, svake majke koja je izgubila svoje dijete, patnju svake žene koja je morala pustiti svoga ljubljenoga, patnju svake žene koja je morala žrtvovati svoje zdravlje ili zadaću. Tko može razumjeti brigu i strjepnju majke koja po cijele noći probdije uz bolesno dijete, i nije joj strana nijedna žrtva za one koje ljubi, nijedna patnja nije joj teška ako je za dobro ljubljenih?

Pred patnjom drugih

Kad razmišljamo o patnji kao stvarnosti koja prati svaki ljudski život i u tom kontekstu o Marijinoj patnji, vjerujemo da je ona bila posve ljudska. Marija kao majka Božjega sina nije imala nadnaravne moći koje bi nama smrtnicima bile uskraćene.

I ona je imala samo srce žene. I zato nas može razumjeti. Njezina patnja i bol simboliziraju svaku ženu koja se mora odreći nečega dragoga i vrijednoga, koja ponekad izgubi ono od čega je živjela.

Teško prihvaćamo gubitak jer to boli. Iskustvo umiranja i nestajanja doživljavamo kao znak onog što smo izgubili i kao tamu koja nakon toga gubitka slijedi.

Doživljavamo da smo u patnji sami. Nitko ne može k nama da nas oslobodi, da nam olakša. Koliko god s nekim bili bliski, mi u konačnici sa svojom patnjom ostajemo sami. Tu pristup ima samo Bog i nitko više.

I ovdje smijemo promotriti Mariju koja također ostaje sama u patnji.

Isusa su uhitili. Njegovi najbliži, učenici, razbježali se. Strah za vlastiti život,

strah od gubitka toliko ih je paralizirao da se ne usuđuju dignuti glas za svoga Učitelja premda znaju da je nedužan. Jedan od njih licemjerno ga ljubi i prodaje za nešto malo novaca, a drugi niječe da ga poznaje i da je jedan od njegovih. Nitko da stane uz Istinu. Marija iskusi potpunu nemoć. Bol i ljubav bivaju izloženi bešćutnosti mase koja u obijesti nije u stanju razlikovati dobro od zla. Obijest je uvijek pogubna jer u međuljudskim odnosima truje, ruši i osuđuje dobrotu.

Strah od gubitka položaja i kojekakvih povlastica ljude tjera da osude pravednika, iako negdje u dubinama duše znaju da ne postupaju dobro. I danas u tolikima od nas žive mali «pilati» koji se uspinju na svoj sramotni tron kako bi «nedužno» oprali ruke, ne obazirući se na onoga čija duša zbog toga pati. Znao (ni)je Pilat da negdje u masi, savijena od boli, stoji žena i majka koja gubi sina. A zna da je nedužan.

Svaki se čovjek u svojoj patnji pita što ga može dovesti do ovladavanja vlastitim gubitkom i dati mu snage da živi u svojoj patnji?

Dug put prihvaćanja patnje

Zasigurno ćemo se svi složiti da je teško pomiriti se s patnjom, teško ju je prihvatiti i živjeti s njom. Ali to je jedini put koji nas može dovesti da vlastitog preobraženja i zrelosti. To je dug put, program cijeloga života. Ako se naučimo ne opirati, ne očajavati, smijemo se nadati kako će u nama započeti proces preobrazbe. Marija je hodila uz Golgotu bez očaja, iznutra oslobođena od potrebe da proklinje ili osuđuje. Ona je tada postajala posudom u kojoj se događala preobrazba. Čvrsto je stezala *mač boli* koji joj je probadao srce, vjerujući da ljudi koji joj uzimaju sina «ne znaju što čine». Uskraćeno joj je bilo razumijevanje od drugih. I ona je čvrsto zagrlila ono što je u tim trenucima jedino imala. Bio je to mač boli kojega joj je nekoć preokao starac Šimun u hramu.

To je bol koja ne prebacuje, ne traži krivca, ne mrzi. Ona će iscijeliti mnoge, tolikima pokazati put prihvaćanja njihove vlastite patnje koja se može preobraziti u blagost i suosjećanje. Bol - oslobođena svakog očekivanja da budemo shvaćeni od drugih - krije u sebi veliku iscjeljujuću snagu za naše izranjeno pamćenje.

U našoj patnji potrebno nam je pouzdanje u Božju pratnju i blizinu. I kad se osjećamo napušteni od svih, prilika je to za

PREBIRANJE SRCA

Prebirem u srcu - sve pohode tvoje meni

sve rane od nevjernosti ljubavi
sve posrtaje, padove, klonuća
sva bolna iskustva odrastanja
sve vezanosti za zemaljska uporišta
sve sumnje u istinitost puta

Prebirem u srcu - svjetiljke

koje mi na raskrižjima ostavljaše mnogi
da bih vidjela kojim putem mi je poći
dušom pronicući u bit svega
učeci da nikada, baš nikada ne sudim
ni prolaznike, ni vjetrove što mi gase svjetla

Prebirem u srcu - otkupljeni strah

u koji sam sebe zatvarala
bol kojoj sam dopustila da s porazom bude
jednaka

tražeći opravdanje što srce mi je ljudsko
kom dano je koracati između duha i praha
s izmirenim dugovima svakodnevlja

Prebirem u srcu - bezazlenu sigurnost koraka

što ne odvajate hod od posrtaja
kom kamen bijaše stepenica uspona
do vlastite i patnje drugoga
s rupcem utjehe u praznim rukama

posvemašnju oslonjenost na Božju snagu položenu u nama.

U trenucima patnje možemo iskoristiti te snage kako bismo svladali bol da ona ne svlada nas i da nas ne slomi, već ojača.

Ako oklijevamo upotrijebiti te snage u sebi, ostajemo žrtve svoje patnje i često za to činimo druge odgovornima. Tako se beznažno vežemo uz patnju i odbijamo sazrijeti.

Prema novom nastajanju

Svako umiranje u prirodi vodi novom nastajanju. To vrijedi i za nas. Kroz patnju i bol umiranja u nama nastaje klica novog, preobraženog i zrelog života. Ovdje ponajprije mislim na ona naša mala svakodnevna umiranja, na one patnje kojima smo stalno izloženi a s kojima teško izlazimo na kraj. Kad jedni drugima zbog malih i gotovo beznačajnih uvreda ne možemo prići. Kad padamo u samosažaljenje i izjeda nas osjećaj krivnje što smo nešto rekli ili učinili i to nas toliko muči da nam zapriječi vjeru u mogućnost novoga i drugačijega.

Važno je sačuvati nadu da će sve proći i da ćemo izdržati. I ne samo izdržati, nego kroz prihvaćanje i svjesno proživljavanje svega zreti i bivati bolji ljudi. Trebamo vje-

rovati da nam sve može poslužiti kao stepenice k našem većem očovječenju, da nema tragedija u našem životu i da nas svaki gubitak i patnja mogu dovesti bliže nama samima i novosti života koji nastaje.

Sjetimo se izraelskog naroda u Babilonskom sužanjstvu. Proroci su u njemu čuvali živom nadu u povratak, u novost života koji će im Jahve podariti kao krunu poslije proživljenih poniženja i patnje. Nadanje ne ostavlja mjesta iskustvu klonuća, odustanja ni očaja.

Zato nam vjera u život, koliko god bio težak, daje snagu da susretnemo sve što nam dođe, da se spremno i odlučno pripremimo na prihvaćanje svakodnevnice patnje. One obične ljudske patnje kojoj je svatko od nas izručen i pred kojom se osjećamo nezaštićeni, vjerujući da se upravo u njoj krije i naša velika prilika za preobrazbu, i čist pogled prema novom nastajanju.

Teškoće koje susrećemo možemo pobijediti otkrivajući u njima osobnu obdarenost uvijek novim smislom. Ako se odlučimo patnju prihvatiti kao priliku, poučavat će nas da je unatoč svim našim lomnostima u nas položena dragocjena snaga preobrazbe koja nas može činiti ljudima dobrote i istinoljubivosti.

KORIZMA JE PRIPRAVA NA SREDIŠNJE DOGAĐAJE SPASENJA

fra Ivan Landeka

Sva sveta vremena, među njima i korizma, nastala su kao duža ili kraća vjernička priprava za ve-like svetkovine vjere. Nastala u različitim krajevima Crkve, urastala su malo po malo u tkivo kršćanske godine i do danas ostala okosnica liturgijske godine. Početak i izvor sve liturgije Crkve jest Vazam - Uskrs. Iz uskrsne vjere i uskrsne liturgije rađali su se i slavili svi drugi događaji spasenja koji su se dogodili na Isusu Kristu i Crkvi.

Korizma je prvotno bila četrdesetnevno vrijeme priprave katekumena - pripravnika za krštenje koje se događalo u uskrsnoj noći. U 2. stoljeću kršćanstva priprava je sadržavala i post, a za slavlje Uskrsa trajala je dva dana. Trajala je do ponoći drugog dana, prelazeći u slavlje krštenja i Euharistije. U 3. stoljeću korizma se proširuje na čitav Veliki tjedan. Opći sabor u Niceji (325.) poznaje korizmu kao već odavno poznatu ustanovu. Crkveni oci četrdesetdnevno trajanje korizme tumače četrdesetgodišnjim putovanjem Izraelaca kroz pustinju do Obećane zemlje, četrdesetdnevnim postom Ilije proroka na putu do brda Horeba i četrdesetdnevnim Isusovim postom nakon što je primio Ivanovo krštenje. Je li u Rimu u 4. stoljeću neko vrijeme korizma trajala dva tjedna nije posve sigurno. Od 6. stoljeća u Rimu korizma započinje 6. tjedan prije Uskrsa. Budući da se nedjeljom nije postilo, tražila se u 5. stoljeću mogućnost povećati broj dana posta na 40. To se postiglo u dva stupnja: danima posta su se dodali Veliki petak i Velika subota koji su ranije bili dio uskrsnog trodnevlja, te se dobio broj od 36 dana posta. Neki crkveni oci su u tom broju, sa zadovoljstvom, vidjeli desetinu čitave godine. Na koncu, broju od 36 dana pridodana su još četiri dana prije 1. korizmene nedjelje. Tako se došlo do Čiste srijede kao početka korizmenog vremena. U 6. stoljeću bilo se uobičajilo i pretkorizmeno vrijeme.

Smisao korizme

Postoje prigovori da nije dobro što je korizma toliko istaknuta ispred drugih vremena godine. Ipak sadržaj priprave na Uskrs puno je, vjernički i teološki, širi i ponajbolje ga tumači korizmena prefacija: »Jer ti svake godine daješ svojim vjernicima milost da u radosti Duha Svetoga iščekuju Uskrs. Ti nas u ovom vremenu pokore opominješ na molitvu i djela ljubavi, ti nas pozivaš na slavljenje tajni koje u nama obnavljaju milost djetinjstva. Ti nas vodiš

očišćena srca uskrsnoj radosti i punini života po našem Gospodinu Isusu Kristu.»

Osnovna misao kršćanskog života općenito pa time i korizme je pripravnost na ponovni Gospodnji dolazak. On se može dogoditi ne samo smrću, nego se događa u različitim okolnostima i događajima svakodnevnog života i našeg odnosa prema Bogu i životu u zajednici s drugima. Pripravnost za susret s Gospodinom ne može biti nekakvo umjetno stvoreno stanje ili neko privremeno stanje. Ukoliko se to dogodi, pozaspalost zauzima mjesto pripravnosti i sve se vraća na početak. Stoga je korizmena priprava nekrštenih na krštenje postala normalna praksa krštenih na vazmeno slavlje - na Uskrs.

Potreba činiti pomake

Zašto je korizma došla na «loš glas» u životu kršćana? Potiskivanjem ili izbjegavanjem susreta s Bogom i Isusovim ponovnim dolaskom dovodi u središte sve naše pažnje našu osobu i njezino «dobro». Aktivnosti života se usredotočuju na sigurnost zemaljskog postojanja i opstanka. Vidokrug se sužava na konačno i vremen-sko, a vječna dobra i vječno ostaju izvan dosega našeg gledanja i mišljenja. Svaka promjena se doživljava kao potres, osporavanje življenog načina života. U čovjeku se stvara pobuna i otpor, a svako zasijecanje u našu osobu doživljavamo kao neprijateljstvo. I ako smo prisiljeni učiniti neke pomake i promjene, onda je to smrtna borba.

Mlada, rana Crkva korizmu je prihvatila kao svoju potrebu i kao znak solidarnosti s budućim kršćanima, s katekumenima. Za njih je to bio znak da nisu sami na putu prema Isusu Kristu, a za već krštene vježbanje i utvrđivanje sraslosti s Isusom Kristom. Korizma je, prema tome, vježbanje kršćanskog života i time priprava na središnje događaje spasenja.

Kršćanin može na dva načina doći do stanja pripravnosti za svog Gospodina.

Prvi je: iz spoznaje manjkavosti kršćanske prakse, a ona dolazi od poticaja Duha Svetoga, prihvatiti terapiju molitve, posta, djela ljubavi i ukloniti manjkavosti. Drugi je: postom, molitvom i djelima ljubavi «istjerati» na vidjelo nevjerničke elemente svoga načina života. Kad ih prepoznamo kao takve onda ne ćemo štedjeti vremena, snaga, zauzetosti, da uđemo u borbu s njima. Lagano ćemo naći i sredstva koja će biti ljevakovita i učinkovita.

Sadržaji koji čine vjerodostojnim djela i čine vjere

Korizmeno vrijeme je normaliziranje vjerničkog života, uređivanje stanja kojim se «izbljedjelo lice Božje» (Karl Rahner) suvremenog kršćanina dovodi u pravo stanje. Nije, naravno, riječ o estetici, nego o sadržajima koji vjerodostojnim čine djela i čine vjere.

Neke praktične upute mogu biti vrlo korisne za ostvarenje korizmenih ciljeva i blagoslovnog iskustva Uskrsa:

1. Ne postavljati mnoštvo zadaća. Uхватiti se u koštac s jednim nedostatkom, grijehom koji, možda već dulje vrijeme, guši zamah vjere. Na primjer, popraviti štetu, vratiti dug, ostaviti igre na sreću, posvetiti vrijeme obitelji, ne bježati pred teškoćama nego se s njima suočiti i rješavati ih, pokazati znakove kojima smo spremni na pomirenje s onima s kojima zbog sukoba ili svađe ne razgovaramo. Može se ostaviti alkohol.

Znanost otvoreno govori o štetnosti neumjerenog gledanja televizije. Previše vremena provedeno pred tv-om i računalnim igrama negativno utječe na tjelesno, duševno i duhovno zdravlje i dobar psihički i intelektualni razvoj djece.

2. Ne izgubiti se u traženju onoga što činiti kroz korizmeno vrijeme. Prastaro kršćansko iskustvo kaže: »Ne težite za novim znanjem dok niste ostvarili ono što već znate.« (Agraf 170).

Pogrješke i lutanja nerijetko se događaju s razloga što ne ispunjamo i ne vršimo ono što znamo da bismo trebali činiti i što smo u biti u stanju učiniti.

3. Nije pogrješno započeti s najmanjim. No, to najmanje ne smije biti naš maksimum. Isus (Mt 10,42) govori da ni čaša hladne vode ne će ostati nenaplaćena. No, zadovoljiti se samo tim dobročinstvom ljudima bila bi ispraznost. Gospa u porukama govori o barem vjerovanju i sedam Očenaša molitve svaki dan. Ali ako bismo se u

svom molitvenom životu i duhovnosti zadovoljili tom mjerom molitve, samo bismo iskrivili njezinu poruku.

Mali i neznatno mali iskoraci služe sveobuhvatnijoj obnovi i utvrđivanju istinskog vjerničkog ponašanja.

Prema svojim sadržajima i značenju za život, korizmeno vrijeme nije kalendar-

ski strogo ograničeno. Praksa Crkve da se uskrсна, korizmena ispovijed protegne do svetkovine Duhova rječito govori da nikad nije kasno započeti život pripravljanja i pripravnosti za Gospodina.

Stvarna opasnost je čekanje «zadnjeg vlaka», kako u mnogim stvarima života, tako i u vjerničkoj praksi.

MARIJA, ISUSOVA MAJKA, U SVETOM PISMU (III. MATEJ)

dr. fra Ivan Dugandžić

Već je rečeno kako, nakon Isusova rodoslovlja i navještenja njegova rođenja, Matej donosi niz kraćih tekstova u kojima dominira jedan jedini motiv, a to je „dijete i njegova majka“: „Dijete s Marijom, majkom njegovom“ (2,11) je otajstvo pred kojim se klanjaju mudraci nakon svoga dugog puta i traženja.

Isus začet po Duhu Svetom i rođen od Djevice (1,18-25)

Ono što je već kratko naznačeno u r. 16, ovdje se pripovijeda u pojedinstima. Zbog uvodne riječi: „A rođenje Isusa Krista zbilo se ovako“ (r. 18) ova nova cjelina teksta s razlogom je nazvana 'proširenom bilješkom' ili pak 'tumačenjem' r. 16. Tu se žele objasniti dvije stvari: Prvo, odgovoriti na pitanje kako se zbilo Isusovo 'rođenje od Marije' (r. 16b), drugo, kako je Josip postao 'muž Marijin' (r. 16a). Služeći se literarnim motivom Josipove poteškoće s Marijinom nepredviđenom trudnoćom te koristeći već iz Staroga zavjeta poznate teološke motive objave u snu preko anđela, Matej rješava poteškoće i pitanja svojih čitatelja u pogledu Isusova rođenja. On u pripovjedačkom ruhu nudi kršćansko shvaćanje tajne Isusova podrijetla. Iako je već u r. 16 bilo jasno da Isus ne vuče svoje podrijetlo od Josipa, ovdje je izravno rečeno da je njegova majka Marija 'trudna po Duhu Svetom' (r. 18. 20). Doduše i nakon toga Isusovo podrijetlo ostaje tajna, jer se ništa ne kaže o samom činu začeća, ali je sada posve jasno da Josip nije Isusov naravni otac. O djelovanju Duha Svetoga se ništa ne kaže, već ono ostaje tajna koja se prihvaća vjerom. Nema tu ni trunke sličnosti s poganskim mitološkim pripovijedanjima o rođenju njihovih polubogova i heroja iz općenja nekog božanstva s ljudskim kćerima.

Josipova dvojba rješava se tako što je on u snu ohrabren onim poznatim biblijskim „ne boj se“, što prati svako božansko pojavljivanje (Mt 14,27; 28,10; Lk 1,13. 30; 2,10). Umjesto bilo kakva špekuliranja o načinu njegova začeća, Isusovo čudesno podrijetlo objašnjava se njegovim jedinstvenim mesijanskim poslanjem što je izraženo u davanju imena djetetu: „Ro-

dit će sina, a ti ćeš mu nadjenuti ime Isus jer će on spasiti narod svoj od grijeha njegovih“ (1,21). Time što on daje ime djetetu Josip po židovskom pravu u javnosti nastupa kao muž Marijin, što je već postao po zarukama s njom, ali i kao zakoniti otac djetetov. Nakon što je riješena njegova po-

teškoća s obzirom na trudnoću njegove zaručnice, Josip uzima „k sebi svoju ženu“ (1,24). U imenu Isus (hebr. *Ješua* = Bog je pomoć) krije se već tajna njegova podrijetla. Ta tajna je još pobliže osvijetljena starozavjetnim citatom u kojemu su Isusovo podrijetlo od Duha Svetoga i njegovo me-

sijansko poslanje povezani s djevičanskim začecem i rođenjem: „Evo, Djevica će začeti i roditi sina, i nadjenut će mu se ime Emanuel – što znači: S nama Bog“ (1,23).

To Isusovo poslanje u odnosu prema Božjem narodu kroz Matejevo evanđelje izraženo je na različite načine: Prisjećanjem proročkog obećanja po kojemu će se u Betlehemu roditi „vladalc koji će pasti narod moj - Izraela“ (2,6 - 2 Sam 5,2) ; Isusovo djelovanje u poganskoj Galileji obrazloženo je također proročkom riječi po kojoj će i poganima zasjati svjetlost (4,16 - Iz 8,23; 9,1); nesposobnost naroda da razumije Isusove prisposode objašnjava se proročkom riječi koja je to predvidjela (13,15 - Iz 6,9sl). Pogotovo se to snažno ističe kroz govor o opraštenju grijeha: Isus daje prednost opraštanju grijeha pred tjelesnim ozdravljenjem, koje tumači samo kao znak svoje vlasti opraštanja grijeha (9,2-6); na posljednjoj večeri Isus svoju smrt tumači kao žrtvu za opraštenje grijeha (26,28).

„I ne upozna je dok ne rodi sina“ (1,25)

Cijelo pripovijedanje o Isusovu rođenju od Djevice (1,18-25) spada u književnu vrstu kršćanskog vjerničkog pripovijedanja u kojem se ne smije tražiti ono što taj tekst nema namjeru reći. To se ponajprije odnosi na prilično zagonetnu rečenicu koja stoji na kraju: „I ne upozna je dok ne rodi sina“ (1,25). Ta rečenica davala je povod za vrlo osjetljiva pitanja: Želi li evanđelist time reći da je Marija samo začela i rodila kao djevica, a da je poslije toga živjela s Josipom u normalnim bračnim odnosima? To pitanje je vrlo osjetljivo zato što je Crkva od samog početka vjerovala da je Marija bila djevica prije i poslije rođenja. Zato je vrlo važno usredotočiti se strogo na Matejev tekst i pitati se, što je on htio tim tekstom reći.

Ako se prisjetimo da je dvostrukim isticanjem kako je Isus začat po Duhu Svetom (1,18. 20) želio reći kako je isključeno Josipovo naravno očinstvo, onda se nekako sam po sebi nameće zaključak da i ta neobična formulacija „i ne upozna je dok ne rodi sina“ služi istom cilju. Evanđelist uopće ne razmišlja o Marijinu životu i njezinu odnosu prema Josipu poslije Isusova rođenja. On želi i ovom rečenicom podcrtati ono što je već prije rekao, da je Marija rodila kao djevica. Tu je jasno u prvom planu kristološki interes i to kao ispunjenje najave iz donesenog citata: „Evo, Djevica će začeti i roditi sina...“ (1,23).

Neki pritom kao posebnu poteškoću ističu vremenski prilog „dok“. No treba reći da „dok“ (grčki: *heos*) u grčkom jeziku ne uključuje nužno u sebi da se nakon zamišljenog vremenskog roka nešto mijenja, već u prvom redu da sigurno traje do tog roka. Prema tome, taj Matejev „dok“ ne želi ograničiti do kada je Marija bila djevica, već jedino zajamčiti da je rodila kao djevica, iako ju je Josip, nakon prije obavljenih zaruka i unatoč tome što se našla trudna u tom vremenu dok je još boravila u kući svojih roditelja, uzeo „k sebi kao svoju ženu“ (1,24). Drugim riječima, Mateju je u svemu tome važno samo to da je Isus začat po Duhu Svetom i da je rođen od djevice. I jedna i druga tvrdnja ima kristološki a ne mariološki karakter. Zaključivati bilo što drugo iz ove rečenice obična je špekulacija bez prave podloge u tekstu.

Dijete i njegova majka (2,1-23)

Već je rečeno kako, nakon Isusova rodoslovlja i navještenja njegova rođenja, Matej donosi niz kraćih tekstova u kojima dominira jedan jedini motiv, a to je „dijete i njegova majka“: „Dijete s Marijom, majkom njegovom“ (2,11) je otajstvo pred kojim se klanjaju mudraci nakon svoga dugog puta i traženja; „dijete i majka njegova“ su razlog Herodovim zločinačkim namjerama i zato moraju bježati u Egipat kako bi se zaštitili od njega (2,13-15); „dijete i njegova majka“ su predmet Božje skrbi koji po anđelu Josipu javlja da se iz egipatskog progonstva smiju vratiti „u zemlju izraelsku“ (2,21). S razlogom mnogi tumači u tom motivu „djeteta i njegove majke“ vide Matejevu teološku 'misao vodilju' kroz cijelo drugo poglavlje.

Nije teško uočiti da je ovdje Josip nekako u drugom planu, dok „dijete i njegova majka“ čine nerazdvojivu cjelinu i na njih je sve usmjereno: Poklon mudraca, mržnja Herodova, Božja skrb. Dok je u prethodnom poglavlju imao kakvu takvu aktivnu ulogu, kao onaj koji daje ime djetetu, koji uzima k sebi svoju ženu, ovdje je Josipova uloga svedena na poslušnog izvršitelja volje Božje s obzirom na život „djeteta i njegove majke“.

Još je nešto upadno u ovim tekstovima: Svojim imenom Marija je spomenuta samo prvi put (2,11), dok četiri puta stoji „dijete i njegova majka“. I time se zacijelo želi jače istaknuti njihov poseban odnos i Marijina uloga nasuprot onoj Josipovoj koja ostaje u sjeni. Iako je Josip izvršitelj anđelova nalo-

ga, on je uvijek u drugom planu. Nije pretjerano reći da Matej motivom „dijete i njegova majka“ želi izraziti nešto slično kao što je u 1,18-25 učinio uz pomoć starozavjetnog citata. On želi time ponovo podsjetiti na djevičansko rođenje i Isusa istaknuti kao Sina Božjega. Tome u prilog govori i vješto utkan citat starozavjetnog proroka: „Iz Egipta dozvah Sina svoga“ (Mt 2,15 - Hoš 11,1). Iako se u proroka sin odnosi na narod Izrael koji Bog izvodi iz Egipta, ovdje evanđelist taj citat primjenjuje na Isusa kao Sina Božjega.

KAKO DOŽIVLJAVAM(O) MEĐUGORJE

Mons. Eduard Peričić, povjesničar, godinama hodočasti u Međugorje. Za svojih hodočašća osluškuje i bilježi događaje u ovoj župi, a plod toga su njegove knjige o ukazanjima Kraljice Mira. Vič. Peričić je i inicijator molitvenog pokreta nadahnutu porukama Kraljice Mira, a taj pokret svoje članove već ima diljem svijeta.

Počet ću s jednim svojim «iskustvom». Bio sam u Africi. Šetao usred bijelog ljetnog dana. Govore da afričko sunce jako prži. Ja to nisam osjetio. Bio sam na afričkom tlu pokraj zrakoplova dok je on punio gorivo. Premalo da bih osjetio poznatu vrućinu afričkog sunca. Nju može

kojima nas upozna Gospodin! Odu žurno i nađu Mariju i Josipa s Djetecom gdje leži u jaslama. Kad ga vide, saopće što im je rečeno za to Djetesce. Svi koji su čuli pastire, divili su se onome što su im rekli (Lk 2, 15–19)

Prilikom prikazanja Isusova u hramu bila je prisutna i proročica Ana, Fanuelo-

posla nas k tebi da pitamo: Jesi li ti onaj koji ima doći, ili da drugoga čekamo? On upravo u taj čas ozdravljaše mnoge od bolesti, muka i zlih duhova, te mnogim slijepcima poklanjaše vid. Tada im odgovori: 'Idite i javite Ivanu što ste vidjeli i čuli: slijepi progledaju, hromi hodaju, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromasima se propovijeda Radosna vijest. Blago onomu koji se zbog mene ne pokoleba (Lk 7, 19–23).

Govoreći o lažnim prorocima Isus, kod Mateja, daje sasvim jasne kriterije razlučivanja: *Prepoznat ćete ih po njihovim rodovima. Zar se s trnja bere grožđe ili s drače smokve? Tako svako dobro stablo rađa dobrim rodom. Ne može dobro stablo roditi zlim rodom a zlo stablo dobrim rodom (Mt 7, 15–18).* Isto je zabilježeno i kod Luke: *«Nema dobra stabla koje rodi zlim rodom niti zla stabla koje rodi dobrim plodom. Svako se stablo po svome rodu poznaje. Ne beru se s trnja smokve ni s drače grožđe (Lk 6, 43–44).*

Kad su apostoli bili dovedeni pred Veliko vijeće koje im je branilo propovijedati

osjetiti samo onaj koji se tamo dulje zadržati. Svjedočiti mogu samo onoliko koliko sam osobno doživio, čuo i vidio. Isto vrijedi i za međugorska događanja koja već preko 25 godina privlače pozornost ljudi sa svih pet kontinenata, svih dobi, uzrasta i profesija. Dolaze - i doživljavaju, što dulje to dublje.

Povijesne činjenice su svetinja

Za ozbiljnog povjesničara činjenice su svetinja. Tumačenja i komentari mogu biti ovakvi ili onakvi, no činjenice se moraju objektivno iznositi. Što se tiče Međugorja, vrijedi isto i tu se možemo s punim pravom pozvati na biblijski kriterij iznošenja podataka. Navest ćemo samo nekoliko nevozavjetnih momenata.

Kad anđeli od pastira odu na nebo, pastiri počnu govoriti jedan drugomu: 'Hajdemo, dakle, do Betlehema i vidimo ovaj događaj s

va kći, iz plemena Aserova. «Ona nije ostavljala hrama. Noću i danju služila je Bogu postom i molitvom. Upravo toga časa pristupi i ona te počne hvaliti Boga i govoriti o Djetetu svima koji su očekivali otkupljenje Jeruzalema (Lk 2, 38).

Kad je Ivan Krstitelj čuo za Isusova djela, pozva dvojicu svojih učenika te ih poslao Gospodinu da ga pitaju: *'Jesi li ti onaj koji ima doći, ili da drugoga čekamo?'* Kad ovi ljudi stigoše k njemu, rekoše mu: *'Ivan Krstitelj*

ime Isusovo te ih čak nakaniše i ubiti: Tada ustade član Velikog vijeća neki farizej imenom Gamalilej, učitelj Zakona i poštovan od svega naroda, te zapovjedi da te ljude malo izvedu van. Zatim reče onima: 'Izraelci! Promislite dobro što kanite učiniti s tim ljudima! Prije ovoga vremena diže se Teuda, izdajući se za nešto osobito, i uza nj pristade oko četrina stotine ljudi. On bi ubijen, a sve njegove pristaše bile su raspršene i uništene. Poslije njega, u doba popisa pučanstva, diže se Juda

Je li moguće da se sve dobro što potječe iz Međugorja temelji na neistini, na halucinaciji, na vještoj manipulaciji ljudima? Ako bi to doista bilo tako, onda bi morali tvrditi da se Onaj koji je sve svoje djelovanje okarakterizirao riječima **«Ja sam Put, Istina i Život»**, u Međugorju služi Stranputicom i Neistinom koje ne mogu donijeti puninu Života, jer hodočasnici iz Međugorja odlaze prihvaćajući Isusa životno, dosljedno i ozbiljno.

Galilejac i povuče dosta naroda za sobom. I on je poginuo, a sve njegove pristaše biše raspršene. A za ovo sada, kažem vam: prođite se tih ljudi i pustite ih! Jer ako njihov pothvat, ili njihovo djelo, potječe od ljudi, propast će, a ako potječe zbilja od Boga, ne ćete ga moći uništiti. Pustite ih, da ne dođete u sukob s Bogom (Dj 5, 34 – 39).

Plodovi upućuju na stablo

U svjetlu navedenih premisa, kao i onog što je već rečeno o ukazanjima općenito, o ukazanjima Gospodinovim i o ukazanjima Gospinim, primijenjeno na Međugorje, možemo kazati slijedeće: vidio koji govore o Gospinim ukazanjima su zdrava i normalna djeca, govore što vide i doživljavaju, brojni hodočasnici koji tamo dolaze vraćaju se duhovno obogaćeni i preporođeni, a mnogi tvrde da su dobili i tjelesno zdravlje te mnogi prilažu tome i liječnička uvjerenja. Plodovi su dakle dobri i oni upućuju na izvor, na stablo. Ne može se ni tražiti ni očeki-

koje ne mogu donijeti puninu Života, jer hodočasnici iz Međugorja odlaze prihvaćajući Isusa životno, dosljedno i ozbiljno. Smijemo li sa stanovišta povjesničara kazati da je u temeljima svega dobra zapravo nešto što nije dobro, konkretno: laž ili fikcija? Naš Gospodin ne bi mogao na to spasti jer bi u tom slučaju negirao sama sebe, što nije moguće, jer u Međugorju upravo preko Njegove Majke, preko poruka koje Ona upućuje Njega upravo potvrđuju i uprisutnjuju.

Otac nam šalje Majku

Zašto se Gospa baš u Međugorju ukazuje - na to pitanje nikada ne možemo sa sigurnošću odgovoriti, jer to je bio i jest Božji izbor, izbor Oca koji nam šalje Majku, koja će majčinskom taktičnošću i upornošću voditi one koji je ozbiljno shvate Utjelovljenoj Riječi, svome Sinu, a on opet svome Ocu. Ne, Gospa kroz svoje poruke ne govori ništa novo, što već nije objavljeno i od njezina Sina posebno

Međugorsko jutro

(Majci Božjoj Međugorskoj)

Pozdravljam Te Majčice sveta.
U čežnji sam zrnca
cijelu noć prebivala
dok sam u Međugorje k Tebi putovala.
Evo me sad
pred Tvojim kipom
šuteći stojim, ganuta.

Pozdravljam ovo međugorsko jutro
još posve tiho,
ulice snene.
Tek rumena nit naviješta zoru
visoko na istoku,

a nježni cvrkut pjevuši s grane.
Taj prizor ljepote smirene
dragocjeni je dar mome oku
i već osjećam da nisam sama,
da si tu Ti,
moja draga nebeska Mama!

vati od ljudi da ne govore o onome što su čuli, vidjeli i doživjeli. A sa strane Crkve oprez je nužan i potreban, no eventualne zabrane da se ne govori o tamošnjim događajima, da se na svoj način spriječi ili barem obeshrabri dolazak vjernih, pa i znatizeljnih, mislim da nisu u skladu s premisama i primjerima uzetim iz Isusova vremena i njegovih jasnih riječi da se po plodovima mora donositi sud o stablu. Kako ćemo znati za plodove ako se o njima ne smije govoriti?

I konačno, jedno sasvim konkretno pitanje: Je li moguće da se sve dobro što potječe iz Međugorja temelji na neistini, na halucinaciji, na vještoj manipulaciji ljudima? Kad bi to doista bilo tako, onda bismo morali tvrditi da se Onaj koji je sve svoje djelovanje okarakterizirao riječima «Ja sam Put, Istina i Život», u Međugorju služi Stranputicom i Neistinom

naglašeno, nego ponovno i ponovno upozorava na ono što je za nas, za naše spasenje upravo u našim okolnostima najpotrebnije. U tom smislu Gospine riječi, iako nisu objava u biblijskom smislu, posjeduju i svoju obvezatnost, jer one, kao što tvrdi ugledni teolog Rahner: u svojoj biti predstavljaju imperativ, kako u određenoj povijesnoj situaciji kršćanstvo mora djelovati (*Visionen und Prophezeiungen*, Innsbruck, 1952., 32).

Toliko kao povjesničar.

Na kraju, ponovno i ponovno naglašavam da se u potpunosti podvrgavam konačnom sudu Crkve kada ga ona donese, a mislim da će taj sud uslijediti tek kada ukazanja prestanu. Dotle, molimo, promatrajmo, obraćajmo se i budimo strpljivi.» (Čitav ovaj tekst, osim uvodnih riječi, prenesen je iz tek objavljene knjige *Pod okriljem Kraljice Mira*).

Pozdravljam i ovu međugorsku grudu,
zelene vinograde i prašnjave staze
što šapuću mome srcu:
"Ja sam TRS a vi ste loze..."
-o, manja sam od ovoga praha.

Pozdravljam svaki kamen
na koji si Ti, mira Kraljice, stala
kada Te Ljubav s Neba
k nama poslala.
Vječna Ti hvala!

Pozdravljam Tvoje Podbrdo
i Križevac što na vrhu blista
i zove nas
svakoga dana:
"Dječice, slijedite Krista!"

Lela Ivasić

ISUS KRIST - GOSPODIN I GOSPODAR “OTVORITE SRCA ŠIROM ISUSU KRISTU” (II.)

(Nastavak iz prošlog broja)

dr. fra Tomislav Pervan

Isus, jasno, nije uklapao niti uopće uklapa u standardna ljudska mjerila kakvim bi ga htjeli predstaviti suvremeni znanstvenici. U Isusu se dogodilo nešto izvanredno. On daleko nadilazi sva prosječna nadanja i očekivanja ljudi, njegov lik i djelo, njegove su riječi nenadmašive. Nije uklapao ni u okvire svoje obitelji, a kamoli će uklapati u potonju povijest. Zato se povijesno ne daje smjestiti uz bok nekim drugim veličinama, nemoguće ga je stisnuti u povijesne stezulje. Zbog svoje neobičnosti bio je razapet, ali to ne bijaše kraj. Slijedi uskrsnuće, Duhovi, njegovo trajno povijesno djelovanje u Crkvi, učinci u milijunima svetaca i vjernika.

Nepunih dvadeset godina nakon Isusove smrti imamo u Poslanici Filipljanima, u veličanstvenom himnu Kristu Gospodinu (2,6-8), već razvijenu kristologiju (nauk o Kristu Gospodinu) u kojoj se o Isusu govori kako je *bio jednak Bogu, ali se posvema razvlastio svoga biti-jednak-Bogu, postao slugom, štoviše robom, ponizio se do smrti na križu* te mu sada iskazuju u kozmičkim protežnicama štovanje, poklon, slavu i čast, što prema proroku Izaiji dolikuje samo Bogu (Iz 45,23). Već tu imamo Isusa jednoznačno kao Gospodina: *Isus je Gospodin i Gospodar! Dominus (est) Jesus!*

Žar znanstvenika, zaljubljenika u Isusa Krista

Pitanja kritičkoga uma i istraživanja jesu krajnje opravdana: Što se dogodilo u godinama neposredno nakon Isusova razapinjanja? Kako je (iz)rasla Crkva? Je li ona djelo putujućih propovjednika, plod bezimernih zajednica, tvorevina koje su nastale u onodobnom Sredozemlju? Svi pokušaji traganja za njihovim nositeljima ne daju nikakav pravi tumač ni odgovor na sveukupnu zbiljnost niti donose kakva ploda. Na koji bi način nepoznate kolektivne veličine mogle biti do te mjere stvarateljske, do te se mjere probiti, promaknuti i osvjeđočiti? Kad se u povijesti kolektiv, masa, pokazala stvarateljskom? Mase redovito nastupaju i djeluju rušiteljski. Pa i 'narodne' pjesme stvarali su pojedinci, ne narod. Narod ih je samo prihvatio i učinio općim blagom. Samo pojedinac pokreće, zanosi, stvara, dok mnoštvo slijedi. Nije li historijski daleko logičnije pretpostaviti kako je

već na početku stajala nenadmašiva veličina te da je Isusov lik zapravo raskinuo, nadmašio sve raspoložive kategorije tako da Isusa možemo shvatiti samo iz Božje tajne i protege?

Dakako da vjera kako je Isus stvarno kao čovjek bio i Bog nadilazi mogućnosti čisto historijske metode. Benedikt zapravo i nije 'njemački' papa. Prema njegovu osobnom poimanju on kao i svi pape potječe iz Galileje, nadovezuju se na onaj Isusov upit Petru i drugim učenicima te Isusovu riječ upućenu Petru kod Cezareje Filipove. Tih prvih 270 stranica koje je dao u tisak napisao je žarom znanstvenika, zaljubljenika u Isusa Krista, kao "izričaj osobnoga traženja Gospodinova lica", za kojim čezne i

Uz bok vođa naroda, vladara i znanstvenika, danas bi se trebali svrstati i zastupnici velikih nekršćanskih religijskih tradicija. Sve treba pozvati na suočavanje s Isusom Kristom, koji nije došao da razbija, nego da dovrši ono što je Božja ruka upisala u religijsku povijest civilizacija, napose u njihove **velike duše** ('mahatme') koje su pridonijele izgradnji čovječanstva svojom mudrošću i svojim uzornim životom.

žudi svaki naraštaj, svaki pojedinac, cijeli svijet.

Papina oporuka u tjeskobnu i smušenu vremenu

Možda je upravo u ovoj knjizi dan i odgovor na pitanje, zašto je prvo spontano Papino hodočašće - prema njegovu vlastitom izboru - u Italiji bilo 1. rujna prošle godine na brežuljak u Abruzzima, u Manoppello, kako bi se pomolio pred "Svetim Licem" koje se ondje štuje već više od 400 godina. Putovao je onamo iz razloga koji se može nazrijeti u melankoličnoj crti u predgovoru spomenute knjige o Isusu. Naime, ni sam ne znajući koliko će mu Gospodin podariti snage, dana i vremena, odlučio se dati u tisak prvih deset poglavlja, od krštenja na Jordanu do Petrova priznanja Isusova mesijanstva i preobraženja na Taboru. Djelo je Papina krajnje osobna oporuka u tjeskobnu i smušenu vremenu.

Papa ne propušta priliku staviti uvijek u prednji plan osobu i djelo, riječ i misao Isu-

sa Krista. I kad se obraća medijima, znanstvenicima, vjernicima, ali i svojim najbližim suradnicima. On neumorno govori o *bogojavljenju* u Isusovoj osobi, upravo danas, kad imamo pred sobom globalni svijet, globalno društvo, kad svijet treba novi politički i gospodarski svjetski poredak. Blagoslova i napretka nema ne bude li duhovne obnove, ne približi li se čovjek ponovno Bogu i ne pronađe li *Boga među nama (Emanuela)*. To je suvremeni izazov čovjeku.

Krist ništa ne oduzima, nego se razdaje obogaćujući sve

Krist je svjetlo svijeta, a oni bogotražitelji s Istoka za Isusova rođenja dali bi se usporediti s našim suvremenima i političarima, znanstvenicima i duhovnim vođama nekršćanskih religija. Oni likovi utjelovljuju u sebi odlučne protežnice suvremenoga humanizma, političkoga, znanstvenoga i religijskoga. Sve su tri protege u potrazi, hodočaste prema konačnome cilju, Isusu Kristu. Čovjek je hodočasnik prema Bogu,

ali i Bog hodočasti čovjeku. Tko je drugo Isus Krist nego Bog koji je izišao iz sebe kako bi se susreo s čovječanstvom. *Iz ljubavi je Krist postao povijest u našoj povijesti.*

Drugi se vatikanski sabor obraćao izravno svakom čovjeku, a napose vladarima i znanstvenicima da u Kristu traže Boga. Benedikt XVI. je uključio i nekršćanske religijske vođe. Uz bok vođa naroda, vladara i znanstvenika, danas bi se trebali svrstati i zastupnici velikih nekršćanskih religijskih tradicija. Sve treba pozvati na suočavanje s Isusom Kristom, koji nije došao da razbija, nego da dovrši ono što je Božja ruka upisala u religijsku povijest civilizacija, napose u njihove *velike duše* ('mahatme') koje su pridonijele izgradnji čovječanstva svojom mudrošću i svojim uzornim životom. Krist je svjetlo, a svjetlo ne može potamnjeti, ono može samo osvjetljavati, objavljivati se. *Ne bojte se Isusa Krista*, trajni je refren iz usta Ivana Pavla II. i Benedikta XVI. *Otvorite mu širom vrata života i srca.* On ništa ne oduzima, nego se razdaje obogaćujući sve.

ŠV. MISA U SPOMEN ŽRTVAMA PROTEKLIH RATOVA

Veljača je mjesec u kojemu se u molitvama spominjemo naših nevinih mučenika - svećenika i civila - ubijenih koncem II. svjetskog rata 1945. Tada je samo Hercegovačka franjevačka provincija ostala bez svojih 66 fratara. Spomen na te žrtve svake veljače slavi se u župama i samostanima u kojima su franjevci mučenici rođeni i djelovali.

U međugorskoj župi svake godine na blagdan blaženog kardinala Alojzija Stepinca slavi se Misa u spomen svim žrtvama iz župe palim u tijeku I. i II. svjetskog te Domovinskog rata, kao i svima koji su darovali živote za vjeru i domovinu. Župa se napose sjeća franjevaca koji su rođeni u Međugorju ili su ovdje pastoralno djelovali a tijekom i neposredno poslije Drugog svjetskog rata umrli mučeničkom smrću stradajući od partizana i komunista. Od 66 hercegovačkih franjevaca koji su stradali u tom razdoblju deseterica su u župi rođeni ili su u njoj bili dušobrižnici. To su **fra Jozo Bencun, fra Marko Dragičević (st.), fra Mariofil Sivrić, fra Grgo Vasilj, fra Jenko Vasilj, fra Križan Galić, fra Bono Jelavić, fra Paško Martinac, fra Anđelko Nuić i fra Bernardin Smoljan.**

Ove godine Misno slavlje predvodio je **fra Svetozar Kraljević.**

Donosimo dijelove propovijedi.

NAŠI MUČENICI SU NAŠI UČITELJI

Kad bismo blaženoga kardinala Alojzija Stepinca upitali za savjet o slavlju na njegov spomendan, on bi zasigurno naše misli upravio na osobu Isusa Krista. Potakao bi nas da istražujemo kako Krista približiti ljudima našega vremena. Zato nam Crkva i daje ime i osobu kardinala Stepinca. Kao što je za svoga života upućivao na Krista, tako čini i danas.

Vjera potvrđena krvlju

Pokojni naši fratri mučenici svoju su vjeru potvrdili vlastitom krvlju. Neki od njih radili su u ovoj župi, a neki su u njoj rođeni. Na taj način svi pripadaju ovoj župi. Dok čitam imena naših mučenika, ne mislim samo na njih. Bilo bi nepravедno misliti samo na njih. Napad na svećenike bio je napad na cijeli narod. Stoga, kad slavimo spomendan naših mučenika, mi se spomi-

njemo svih žrtava rata.

Ipak, dopustite mi da ovdje odstupim od uobičajene logike i načina razmišljanja koji nam se nameće. Tko su sve žrtve tih zbivanja? Jesu li to samo oni koji su nevino stradali?

Kad je riječ o žrtvama, onda je jasno da su progonitelji nevinih ljudi i sami žrtve. Zbog malo ovoga zemaljskoga interesa bili su u kušnji žrtvovati vječnost. To je tragično i teško. Stoga sam bio radostan kad mi je jedan čovjek kazivao kako je jedan njegov poznanik s velikom tugom pričao kako

je i sam sudjelovao u zločinima protiv Crkve, protiv svećenika, protiv nevinih. „Bila su takva vremena...“ Kaže da je bio izgubio pamet i bio zaveden i, eto, sudjelovao u nečemu takvome tragičnom. Srećom, taj se čovjek kroz duge godine molitvom i primjernim životom kajao za svoje grijehе.

Zašto slavimo naše pokojne mučenike?

Moram priznati da sam pomalo zbunjen razmišljajući o mučenicima. Izgleda nam jasno zašto ih spominjemo i zašto ovaj dan slavimo. Ali ipak nije baš jasno. Stoga danas

pred sebe i pred vas stavljam ovo pitanje: Zašto slavimo naše pokojne mučenike? Ako bi nam se dogodilo da ih slavimo zbog krivih razloga, onda bi oni sami ustali i pobunili se protiv krivih slavlja. Tada bi oni još jedanput postali žrtve, progonjeni od onih koji se zaklinju da ih ljube. Ne bismo smjeli njih u ispraznost spominjati, krivo ih slaviti i krivo upravljati naše misli o njima. Razlozi našega slavlja moraju biti pravi i istiniti. Bolje bez slavlja nego s krivim slavljem.

Kako nam je dakle gledati naše mučenike? Tražimo odgovor od Isusa. Svi su uprli pogled prema njemu dok je nosio križ. A on kao da hoće reći: „Ma ja nisam važan. Nemojte gledati na mene.“ *Za njim išlo mnoštvo naroda i žene koje plakahu i naricahu za njim. Isus se okrenu prema njima te reče: „Kćeri jeruzalemske, ne plaćite nada mnom, nego nad sobom plaćite i nad djecom svojom.“* Na tragu ovih Isusovih riječi mi tražimo odgovore na naša pitanja i dvojbe o prošlim vremenima i o vremenu danas u kojem nam je obaviti svoju životnu misiju.

Oni su bili žrtva svoga vremena. Oni su morali biti krv koja će se proliti u vremenu u kojemu su živjeli. Oni su bili onaj dio koji je morao otići. Njih je ubio grijeh vremena u kojemu su živjeli. Onako kako je ubio Isusa 33. Istom logikom zahvatio je njih godine 1945. Oni su Isus Krist žrtvovan u godini 1945. Isti su to događaji. Ista logika stoji uz njihovu smrt i uz Isusovu smrt.

Spominjati se mučenika, razmišljati o nama danas

Postoji ta ubitačna logika u čovjeku. Što se danas događa? Svako vrijeme ima svoj grijeh. Svako vrijeme ima svoje mučenike. Svako vrijeme ima one koji su propeti i one koji propinju. U svjetlu Isusova vremena i u svjetlu vremena mučenika iz 1945. mi danas analiziramo svoje vrijeme.

Prije godinu i pol dana ovdje je bio general našega franjevačkog reda o. Josip Karbaljo. U razgovoru nam je o našim mučenicima ozbiljno, i rekao bih strogo, rekao: „Nemojte u besćenje govoriti o svojim mučenicima. Nemojte o njima uprazno govoriti. Nemojte ih spominjati samo da bi ih spominjali. Nisu oni tu samo zato da biste se njima ponosili. To ne smijete činiti.“ Te riječi su iste kao i Kristove riječi: „Plaćite nad sobom i nad svojom djecom.“

Govorimo o godini 1945. samo zato da bismo bolje razumjeli godinu 2007. Naši mučenici su umrli zato da bismo razumjeli ovu godinu u kojoj danas živimo. Spomen-

dan naših mučenika nije govor o nekim prošlim vremenima. To je slavlje o našem vremenu i u našem vremenu. Godina 1945. jest danas i pokojni nam govore o ovome vremenu danas. Isus nije umro samo 33. godine. On je na smrt osuđen, bičevan, popljuvan, izrugan danas jednako kao i 33. i 1945. i 2007. U susretu s čovjekom traje njegova žrtva.

Ima u čovjeku neki poriv koji ga tjera da učini isto što su učinili Isusu. Danas promatram kako uzimaju mladića od 16 godina, odvođe ga, sude mu, pokazuju ga, vode ga, rugaju mu se, muče njega i njegovu obitelj, prebijaju na križ i on umire. Pišu u njegovoj oboljeloj duši da je kralj i on to čak vjeruje. Sve se završava s crnim oblacima koji se nadvijaju nad vremenima i ljudima u njima. Sve to svjetina promatra. Jedni se smiju, drugi plaču, ali uglavnom svi sudjeluju i čekaju na red s ove ili s one strane. Ništa se nije promijenilo. Radi se o čovjeku koji želi ubiti samo zato da vidi kako smrt izgleda. Postoji u čovjeku instinkt ubiti, ubiti bilo koga, na bilo koji način, ako za to postoji ikakav interes. Ubijanje godine 33., godine 1945., godine 1992., godine 2007., uvijek isto. Kune se pri tome da je čist i da samo radi svoj posao.

Ne bismo trebali dozvoliti da se ubojice iz 2007. sakriju iza ubojica iz 33. i 1945. Nemojmo dozvoliti da ubijeni iz 2007. budu sakriveni negdje iza ubijenih 33. i 1945. U mladiću kojemu je droga nametnuta Krist nam otkriva mučenika koji je nevin osuđen i kojemu je neizreciva nepravda učinjena. Pribijen je na križ sramote u godini 2007.

Tko je danas na križu?

U kockarnicama, kladionicama, točionicama alkohola, oni rade samo svoj posao. Okrvavljene su te ruke. Duboke su to jame. Nemili su to lanci. A oni rade samo svoj posao. Isusa ostaviše na Kalvariji. Naše mučenike baciše u duboke jame i hladne rijeke. Zakopaše ih u bezimene ledine. A danas se ta mjesta drugačije zovu. To su mjesta s nekim egzotičnim imenima sagrađena po ulicama gradova. To su uredi nekih liječnika s nekim zastrašujućim alatima. To su neki mračni kutci ulica i neki mračni podrumi.

Dakle, tko su danas mučenici? Tko je danas na križu i koga danas izvode na stratište?

U prvom redu naši mladi. Kao da se društvo posebno trudi da ih se što više pribije na križ.

Učitelji besćenjem plaćeni prebijeni su

na križ. Društvo im daje djecu a sredstva kojima bi obavili svoju časnu misiju kao da nisu ničija briga.

Tražimo zaštitu i red, a nedavno susrećem policajca koji svojoj djeci nije u mogućnosti kupiti školske knjige i obuču i traži pomoć. A od njega svi traže da bude karakteran i pošten.

Bolničko osoblje i liječnici moraju podnijeti velike žrtve i na njima je velika odgovornost. Znaju koliko je svet i častan poziv koji su izabrali. Ali često ni sami ne znaju odakle bi izvukli snagu koja im je potrebna da bi posvećeno obavili svoj posao.

Nezaposleni. Lakše je nekada i umrijeti nego se teško iz dana u dan susretati s mučkom neizvjesnosti, neimaštine i često beznađa uz sve to.

Slavimo život naših mučenika

Naši mučenici su naši učitelji. Mi ne slavimo njihovu smrt. Mi slavimo njihov život. Njihov život bio je takav da je njihova smrt postala sjajno svjedočanstvo njihova života. Sveti Polikarp bio je biskup Smirne. Osobno je poznavao apostola Ivana. U njegovoj 86. godini, kad su mu ponudili da se odreče vjere, svečano je izjavio: „86 godina svome Gospodinu služim i nikada me nije izdao. Kako mogu izdati svoga Kralja i Spasitelja?“ Službenik, poštujući njegovu dob, šapće: „Samo reci: ‘Idite od mene nevjernici.’“ A on, gledajući njega i okupljene pogane, svečano uzvikuje: „Idite od mene nevjernici.“ Time konačno zaziva na sebe smrtnu osudu.

Braćo i sestre, naša vjera, vjera tvoje obitelji i tvoga roda nije samo 86 godina stara. Već stotine i stotine godina, čovječe, ti i tvoj rod nosite svoje kršćansko ime. Zar ćeš tako lagano zaniijekati ono što su toliki životom branili i za što su umirali? Suvremene kušnje neprimjetno zauzimaju prostore tvoga srca. Ne primjećujući odlaziš iz zajedništva vjere svojih otaca. Dovoljno je samo jednu nedjelju ne otići na svetu Misu. Tada, ako i podignemo kamene spomenike, oni će samo kazivati o našoj smrti, a nas više ne će biti.

Slaviti naše mučenike, pravo ih se sjećati, znači biti njihovi živi spomenici. Kad ti, čovječe, postaneš živi spomenik kardinala Stepinca, naših ovdašnjih mučenika, tek tada će svi znati o vjeri koju imaš. Tada će svi znati o kršćanstvu koje će tvoj život osmisliti. Tada ćeš biti svjedok i svojoj djeci i sve do na kraj svijeta.

FRAMA MEĐUGORJE

U nedjelju, 18. veljače, u župnoj crkvi sv. Jakova Franjevačka mladež (FRAMA) župe Međugorje je pod večernjom svetom Misom slavila obred primanja i obećanja.

U zajednicu Frame primljen je 51 novi član, a 34 framaša su dali svoja prva obećanja "da će kroz godinu dana svoju mladost posvetiti Kristu, živjeti njegovo evanđelje u bratstvu Franjevačke mladeži". Trinaestero framaša produžilo je svoja obećanja na godinu dana. Mladi su u crkvu ušli noseći u rukama 'kamenje' od kojeg su 'izgradili' crkvu, simbolično govoreći da je svaki kršćanin živi kamen koji se treba ugraditi u Kristovu građevinu. Ulazak framaša u crkvu prigodnim meditativnim tekstom, koji je sve nazočne pripremio i oraspoložio za slavlje, popratila je Ivana Miletić, bivša predsjednica bratstva. Misno slavlje predvodio je fra Sretan Ćurčić, provincijski i nacionalni asistent Frame uz

koncelebraciju devetorice svećenika.

Slavlje međugorske Frame uveličali su framaši sa svojim duhovnim asistentima iz župa Mostar, Humac, Tomislavgrad, Posušje, Čerin, Čitluk, Gradnići, Široki Brijeg, Roško Polje i Kočerin. Nakon liturgijskog zajedništva uslijedilo je i framaško, bratsko druženje u dvorani uz zakusku i pjesmu.

Nedjeljna večernja Misa s obredom primanja i obećanja za framaše bijaše početak i poticaj za ustrajnost na putu kojim slijede Isusa po uzoru na sv. Franju. A svi koji su nazočili svetoj Misi bili su duhovno okrijepljeni i radosni zbog mladenačke vjere i zajedništva.

fra Božo Milić

UMRO PETAR IVANKOVIĆ, VICKIN OTAC

U četvrtak, 22. veljače umro je Petar Ivanković, otac vidjelice Vike. Sa suprugom Zlatom Petar je domovini i Crkvi darovao osmero djece, tri sina i pet kćeriju. Rođen u Bijakovićima, župa Međugorje prije 77 godina cijeli je svoj život živio u dubokoj vjeri u Spasitelja te tako odgajao i svoju obitelj. Obitelj je podizao obrađujući škrtu zemlju, a velik dio svoga radnog vijeka, kao i mnogi iz naših krajeva, bio je prisiljen raditi daleko od kuće i obitelji, na gradilištima u Njemačkoj.

Njegov dom uvijek je bio otvoren za sve koji su u našu župu dolazili iz cijeloga svijeta, a svojoj Vicki bio je tiha i sigurna potpora.

Petar je sahranjen na mjesnom groblju u Bijakovićima. Sprovodne obrede vodio je fra Ivan Sesar, župnik, uz sudjelovanje brojnih svećenika. Pokojnika je na posljednji počinak ispratila mnogobrojna rodbina, prijatelji, župljani i međugorski hodočasnici.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

OSAMNAESTI MEĐUNARODNI FESTIVAL MLADIH - „LJUBITE JEDNI DRUGE“

Osamnaesti međunarodni festival mladih - Mladifest 18 – održat će se u Međugorju od 1. do 6. kolovoza 2007. Tema susreta je: "Ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas tako i vi ljubite jedni druge!" (Iv 13,34) ("Draga djeco! Danas vas pozivam na ljubav. Dječice, ljubite se Božjom ljubavlju... Uskršli Isus bit će s vama a vi njegovi svjedoci." – iz poruke od 25. ožujka 2005.)

Tema je u skladu s nazivom 22. svjetskog

dana mladih koji će se održati 1. travnja (na Cvjetnicu) u lokalnim Crkvama. Sveti Otac upućuje svoju riječ mladima:

„Svaka osoba u sebi čuti duboku želju da ljubi i da bude ljubljena. Kako je, međutim, teško ljubiti, s koliko se samo grješaka i neuspjeha čovjek mora suočiti u ljubavi! Neki idu toliko daleko da čak sumnjaju u to da je ljubav moguća. Ali, ako nas nesavršenosti na afektivnom polju ili razočaranja u ljubavi navode na pomisao da je ljubav

utopija i nedostižni san, znači li to onda da se s time čovjek treba pomiriti? Nikako ne! Ljubav je moguća i ovom svojom porukom želim dati svoj obol tome da u svakome od vas, koji ste budućnost i nada čovječanstva, ponovno oživi vjera u pravu, vjernu i snažnu ljubav, ljubav koja rađa mir i radost, ljubav koja povezuje osobe i omogućuje im da se osjećaju slobodne i međusobno se poštuju. Zaputimo se zajedno u 'otkrivanje' ljubavi.“

FRAMAŠKI SEMINAR U MEĐUGORJU

47 članova posuške Frame boravilo je od 9. do 11. veljače na trodnevnom seminaru i duhovnoj obnovi u Kući mira u Međugorju. Cijeli program bijaše prožet duhovnim sadržajima: Sveta Misa, predavanja, klanjanje, krunica, nagovori, ispovijed, razgovori. Bijaše tu i susret s fra Svetozarom

Kraljevićem koji im je govorio o duhovnoj snazi Međugorja. Mladi su pohodili liječene ovisnike o drogi u zajednici Cenacolo s kojima su imali zajedničko Misno slavlje. Seminar je vodio duhovni asistent fra Mario Knezović. Iskustva mladih s ovakvih susreta su duboka i, kako kažu, nezaboravna.

MONS. KARLIC, BIVŠI PREDsjedNIK BK ARGENTINE, U POSJETU MEĐUGORJU

Nadbiskup Estanislao Esteban Karlic, umirovljeni nadbiskup Parane (Argentina) i bivši predsjednik BK Argentine, posjetio je Međugorje 13. i 14. veljače 2007. Mons. Karlic primio je biskupsko posvećenje prije 30 godina, a sada je u BK

Argentine član komisije za vjeru i kulturu. Odsjeo je u župnoj kući gdje ga je župnik dr. fra Ivan Sesar upoznao s pastoralnim radom s hodočasnici i životom župe. Mons. Karlic izrazio je divljenje zbog intenziteta sakramentalnog života ove župe.

KORIZMENI MOLITVENI PROGRAM

U Korizmi, od Pepelnice (21. veljače) do Cvjetnice (1. travnja), u župnoj crkvi sv. Jakova molit će se Put križa poslije večernje sv. Mise svakog petka (umjesto molitve pred Križem) i svake nedjelje (umjesto molitve za zdravlje duše i tijela i trećeg dijela krunice). Molitva krunice u župnoj crkvi započinje u 17h, sv. Misa je u 18h, nakon čega slijedi molitva za tjelesno i duševno zdravlje i treći dio krunice. Euharistijsko klanjanje četvrtkom je neposredno poslije sv. Mise, te srijedom i subotom u 21h, a Križni put na Križevcu petkom i molitva krunice na Podbrdu nedjeljom održavaju se u 14h. Svakog 25. u mjesecu u crkvi je noćno klanjanje od 22h do 7h. Tijekom poslijepodneva - tiho klanjanje pred Presvetim u Kapelici klanjanja. Prigoda za ispovijed: na hrvatskom jeziku svaki dan od 17h, na drugim jezicima ovisno o mogućnostima.

OSMI MEĐUNARODNI SEMINAR ZA BRAČNE PAROVE -

„DIJALOG U OBITELJI”

Osmi međunarodni seminar za bračne parove održat će se u Međugorju od 31. listopada do 3. studenoga 2007. godine. Tema seminara je: „Dijalog u obitelji”. (*„Draga djeco! Molim vas da počnete mijenjati svoj život u obitelji. Neka obitelj bude skladni cvijet koji ja želim dati Isusu.”* - iz poruke od 1. svibnja 1986.) Seminar će se održati u dvorani iza crkve. Prilog za troškove seminara 40 € za jedan bračni par. Prijave možete izvršiti putem e-maila: seminar.marija@medjugorje.hr, ili putem faksa na broj: 00 387 36 651 999 (za Mariju Dugandžić). Broj sudionika je ograničen zbog prostora, stoga vas molimo da svoje prijave izvršite što prije, a najkasnije do konca rujna. Isto tako, molimo sve bračne parove sudionike seminara da sami osiguraju smještaj u Međugorju. Predavač na seminaru je dr. Jozefina Škarica, rođena 1948., udana, majka četvero djece, liječnica. Nakon završenog studija medicine radi u Medicinskom centru u Šibeniku, Hrvatska. 1985. specijalizira školsku medicinu. Pokojni šibenski biskup mons. Srećko Badurina 1993. godine u Šibeniku utemeljuje Savjetovalište za mlade, brak i obitelj, a dr. Škaricu imenuje voditeljicom savjetovališta. Nakon dvogodišnje izobrazbe u Zagrebu, 2004. godine dobiva diplomu obiteljskog savjetodavca. Posljednjih deset godina sudjeluje u tečajevima pripreme za brak, te održava brojna predavanja i seminare u Hrvatskoj i inozemstvu o braku, obitelji i odgoju.

STATISTIKE

Statistike za siječanj i veljaču 2007.

Siječanj 2007.:

Broj podijeljenih sv. pričesti: 51000

Broj svećenika koncelebranata: 803

Veljača 2007.:

Broj podijeljenih sv. pričesti: 35000

Broj svećenika koncelebranata: 694

UČINCI MOLITVE U ŽIVOTU

Mnogi se vjernici žale kako rastreseno mole, kako su im misli redovito negdje daleko od predmeta molitve, kako ne mogu moliti srcem, žarko, kako redovito ništa ili malo toga ostaje u svijesti, srcu. Jednostavno, često se čini kako je molitva uzaludna, neplodna.

Međugorje je na svoj način velika škola molitve, Marija redovito višekratno ponavlja - u gotovo svim porukama koje prenose vidioci - kako treba moliti. Vjernici su u nedoumici: Što je s mojom molitvom? Ne molim li uzalud? Ne vidim koristi od nje. Molitva kao da se gubi u nekakvu zrakopraznu prostoriju...

Mora nam biti jasno kako nema uzaludne molitve. Svaka molitva na svoj način mijenja i oslobađa, čisti i pere čovjekovo srce. Treba samo zaviriti u bogatu riznicu kršćanske dvijetisućljetne predaje te u njoj otkrivati blaga i bogatstva. Nije potrebno ići ni u ezoteriju, ni na Istok, tražiti drugdje mudrost, nije potrebno uzimati od drugih ono što imamo u vlastitoj bogatoj riznici.

Vrijedi ovih korizmenih dana pročitati sljedeći naputak što ga daje iskusni pu-

stinjak, redovnik, mladome novaku koji se iskreno trudi pronaći smisao života te želi kroz molitvu uroniti u smisao Svetoga pisma i Božje riječi.

Dolazi mladi tražitelj jednoga dana starom, iskusnom i mudrom redovniku-pustinjaku i pita ga za savjet. Pripovijeda mu kako mnogo čita Sveto pismo, kako redovito sluša i čita Božju riječ, kako u tome uživa, moli psalme. Ali jedva što od toga ostaje u srcu. Većinu toga doskora zaboravlja te pita starca, što mu je činiti.

Stari iskusni redovnik daje mu u ruke uprljanu vrbovu košaru i traži od mladića: "Donesi mi, molim te, vode u ovoj košari s onoga izvora dolje?"

Mladić se čudi: Kako donijeti vode u vrbovoj košari? Međutim, tko zna, možda se dogodi čudo na putu te uspijem donijeti vode! Zapućuje se na izvor i drži dugo, dugo košaru u vodi. Zahvaća vodu i

hita k starom žednom monahu. Međutim, čudo se ne događa. Voda je davno iscurila dok je došao natrag.

Stari mu pustinjak veli: "Idi ponovno! Zagradi i donesi vode u košari."

Sve u svemu, deset ga puta šalje na izvor. I svaki put uzaludno. Nije uspio donijeti nimalo vode starcu.

I na kraju mu veli pustinjak: "Sad pogledaj! Košara koja je bila uprljana sad je posvema čista. Isto se zbiva i s riječima Svetoga pisma i molitvama u tvome srcu. Nikad ti ne će uspjeti zadržati ih sve u srcu, ali te riječi tijekom vremena čiste tvoje srce. Riječi te sile na pokoru, ljubav, dobra djela. Te riječi vremenom pretvaraju tvoje smetlište i prljavštinu u predivni Božji perivoj."

Korisna i dobra po(r)uka za ovo korizmeno vrijeme. Trajno uvježbavanje u molitvi donosi ploda, čisti dušu. Upravo kao što i veli korizmeni hvalopoj:

O Sunce spasa, Isuse,
zasini do dna u dušu,
dok sviće i dan biva nam
od crne noći miliji.

Ti daješ vrijeme prijatno,
ti daj i suza potoke,
da žrtvu srca peremo,
što ljubav će je spaliti.

Nek samo šiba pokore,
led srca našeg razbije,
tad s vrela, iz kog teko grijeh,
proteć i dobre suze će.

Već ide dan, tvoj slavni dan,
i s nova svud će cvasti cvijet;
daj smjernu radost i nama
obrativši nas na put svoj.

TVOJE LICE, UČITELJU!

s. Lidija Glavaš

Veronika! Tako se zvala. Ime koje velikim svećenicima i vodećim ljudima nije bilo baš poznato. Bijaše ona skromna žena od koje nitko nije očekivao da bi mogla poremetiti ritual mučenja Isusa iz Nazareta. Ne bijaše na oku mučiteljima kao nepredvidiva opasnost za njih a ni sama nije bila izložena njihovoj nasilnosti.

Onog dana našla se u silnoj svjetini ljudi i žena jeruzalemskih koji su se penjali prema uzdignutom brdašcu iznad Jeruzalema, prema Golgoti.

Dok je Jeruzalemom odzvanjao zov mržnje: »Neka se razapne!«, u Veronikinu srce je žuborio tihi neumoljivi vapaj: »Traži lice njegovo!«. Kakvoga je nježna srca bila ta žena da je u toj buci i u tom bolu, koji je razdvajao jeruzalemske ulice, čula glas iz svoje nutrine! Svojim je predanjem i dosljednošću pozivu dobrote, tom tajanstvenom vapaju, šapatom odgovorila: »Da, lice tvoje ja tražim!«. Čije lice? Možda o tome nije ni razmišljala, nego se dala svim snagama pronaći to lijepo lice, koje traži njezino srce.

Hodila je zajedno s drugima u toj dugoj povorci, ali s jasnim ciljem: naći lice njegovo! I probijala se kako da vidi to lice koje je puno rana i boli, tuge i samoće, prijezira i ljudskih nemira. Na svakoj njegovoj pori otkrivala je odsjev ljudske mržnje koju je pobjeđivalo Božje milosrđe. Mariju, majku njegovu, nije mogla gledati jer joj je njezina tuga prolamala srce, a znala je da ne smije smalaksati. Čula je plač ostalih jeruzalemskih žena koje su bespomoćno jecale gledajući vlastite sinove, muževe, rođake i mještane zajedno sa glavarima narodnim kako vode Isusa na raspinjanje.

Zašto baš njega koji je prošao zemljom čineći samo dobro? Jesu li to znale i jesu li smjele to glasno pitati? Ne znam, ali plakati su smjele i to glasno da je Isus čuo njihov plač. On će nadljudskom snagom i njima uputiti riječ utjehe.

Dok su vojnici bili obuzeti svojim vojničkim zadacima, hrabra Veronika je trgnula svoj rubac i pritrčala Isusu i svom svojom nježnošću pogledala to lice koje je tražila. Nježno mu je brisala krvavi znoj, rane, pljuvačku zloće i tiho uzdi-

sala bez riječi. Kratak govor tišine bijaše bljesak nebeske ljubavi. Kad ju je vojnik grubo otrgnuo od Isusa, ona je brzo prigrllila maramu na grudi da ju ne bi obešćastio. I na njoj, na marami, vidjela je sliku Svetoga Lica. Uskliknu puna tuge i

neobjašnjiva osjećaja: Oh, tvoje lice, Učitelju!

Okrenula se da mu barem pogledom rečne hvala, ali vojnici su ga već vodili prema mučilištu. On je otišao u smrt, na križ. Ali njegovo Sveto Lice je ostalo na rupcu Veronikinu. I ne samo tu. Zapečaćeno je u njezinu srcu i prepoznavala ga uvijek kada je vidjela čovjeka u patnji, u poniženju, u suzama, u bolesti, na samrti.

Svi mi koji tražimo to Sveto Lice, Veronika nam je pokazala gdje ga još danas možemo sreći.

MEKSIKO - GUADALUPSKA GOSPA (I.)

Meksiko, smješten na južnom dijelu sjevernoameričkog kontinenta, za posjetitelje je jedna od ljepših i zanimljivijih zemalja. Sa zapadne strane oplakuje ga Tih ocean, a s istoka Meksički zaljev odakle se proteže Atlantski ocean.

Priradio fra Karlo Lovrić

Promatrano iz svemira, prijelaz od sjevernoameričkog kontinenta prema Srednjoj Americi nalik je rogu koji se sužava od sjevera prema jugu i završava u poluotoku, također sličnom rogu, Yucatanu. Posebnost toga poluotoka je oko 1300 km dugi «prst» poluotoka Baja California.

Iz zrakoplova je lako primijetiti da su većinski dijelovi Meksika planinski. Samo poluotok Yucatan i obalno područje su ravni.

S površinom od 1972 550 km četvornih Meksiko je veći od kopnene i morske Hrvatske za 22 puta, a samo od kopnene Hrvatske 35 puta. Od sjevera do juga dug je 3170 km, od zapada prema istoku širok 1200 km. Najuži njegov dio širok je samo 225 km. Na sjeveru graniči sa Sjedinjenim Američkim Državama, a na jugu s Guatemalom i Belizeom (raniji britanski Honduras). Ime Meksiko dali su mu domoroci Asteci. Španjolci su nazvali Meksikom i grad koji su sagradili na ruševinama Teotihuacana.

Meksiko ima oko 100 milijuna stanovnika, a skoro trećina su stanovnici glavnoga grada Meksika. Govori se španjolskim jezikom, jer je Meksiko godinama bio španjolska kolonija.

Neki dijelovi Meksika, kako tvrde geolozi, stari su preko 65 milijuna godina, a u vrijeme tercijera obrastao je šumom. Trusno je područje i nikakvo čudo da je bilo mnogo potresa, kojih ima i danas. Potres je 1985. uzdrmao grad Meksiko i te je godine život izgubilo preko 10 000 ljudi, a 1999. potresao je područje Pueble, ali s manjim posljedicama. To je i vulkanska zemlja. Od vremena do vremena «oživi» vulkan Popocatepetl (5465 m nadmorske visine) u čijoj blizini živi oko 30 milijuna ljudi. Planinski vrhunci su visoki do 2100 metara, a neki i iznad 3000 m.

Poluotok Baja California dug je 1250 km i širok samo 90 km, a posijan je vrhuncima visokim i do 3000 m.

Zašto pisati o Meksiku?

Koga od čitatelja Glasnika mira zanima ju brda, vrhunci, zrak, zemlja, podneblje...

u jednoj dalekoj zemlji, taj će uzeti atlas i sve to dobro proučiti. Zašto mi pišemo o Meksiku, «kriva» je Gospa. Zašto drugi pišu o Međugorju ili dolaze u Međugorje, «kriva» je Gospa.

Prošle je jeseni mladi franjevac, nadahnut međugorskim fenomenom, upravo iz Meksika u Međugorje doveo 35 hodočasnika. Naravno, mnogi to već godinama čine. Sigurno bi bio za njega i za njih zanimljiviji njihov Popocatepetl s 5000 i više metara (vrhunac na kojem izbija vulkan), nego hercegovački brežuljak Križevac, kad bi oni bili planinari. Ipak, taj brežuljak Križevac, na koji su se popeli kao hodočasnici, ponudio je mnogo više: Mogli su bolje vidjeti i doživjeti duhovno Nebo. Kao što je bio slučaj sa siromašnim Indijancem Juanom Diegom koji je prije 475 godina doživio Nebo u liku Gospe na jednom brdu u Meksiku. O tome je polovicom 16. stoljeća svoje djelo na astečkom jeziku nahuatl napisao indijanski pisac Antonio Valeriano. Original je zagubljen, no sačuvala se njegova kopija. Tekst koji slijedi prijevod je s francuskog jezika. Budući da su vrlo zanimljivi dijalozi između Gospe i siromašnog vidioca Meksikanca Juanita Diega, odlučili smo ih bez skraćivanja prenijeti. Svako tumačenje bi ih samo osiromašilo.

Deset godina poslije zauzeća Meksika završio je rat i mir je zavladao među narodom; vjera i poznavanje pravoga Boga za kojega živimo, počinje cvjetati, tako počinje povjesničar zbivanja u tom vremenu. U ono vrijeme, godine 1531., prvih dana mjeseca prosinca, živio je siromašni Indijanac, zvani Juan Diego, poznat kao rođeni Cuautitlan koji je uz Gospu glavni protagonist ovoga pisanja.

Juan Diego

PRVO UKAZANJE

Jedne subote (9. prosinca 1531.) u cik zore uputio se na bogoslužje i radi nekih svojih drugih poslova u grad. Kad je stigao do podnožja brežuljka Tepeyac, pojavi se svjetlo na brežuljku i čuo je ugodan pjev različitih ptica. Pjev se lagano utišao i činilo se kao da odzvanja jeka toga pjeva. Bio je ljepši i ugodniji pjev od svih ptica pjevića. Juan Diego se zaustavi i poče sam sa sobom govoriti:

«Kakva sreća, jesam li ja dostojan ovoga što čujem? Sanjam li? Jesam li se probudio? Gdje sam? Možda sam u zemaljskom raju o kojem su govorili naši stari?

Taj brežuljak Križevac, na koji su se popeli kao hodočasnici, ponudio je mnogo više: Mogli su bolje vidjeti i doživjeti duhovno Nebo. Kao što je bio slučaj sa siromašnim Indijancem Juanom Diegom koji je prije 475 godina doživio Nebo u liku Gospe na jednom brdu u Meksiku.

Možda sam sad u nebu?»

Pogledao je prema istoku, gore prema brežuljku odakle je dolazio ugodni nebeski pjev. Odjednom pjev prestade i nastade tišina. Čuo je glas koji je dolazio s brda:

»Juanito, Juan Dieguito«. Okrenuo se u smjeru odakle je dolazio glas. Nije se prestrašio. Naprotiv, klicao je. Popne se na brežuljak, pogledati odakle je dolazio glas. Kad se popeo na vrh, vidio je jednu Gospođu koja je stajala i koja ga je pozvala da joj se približi.

Dok se približavao, divio se njezinoj nadljudskoj krasoti. Haljina joj je sjajila poput sunca. Litica na kojoj je stajala blistala je žarkim svjetlom kao okružena narukvicom od dragocjenog kamenja, a zemlja je svijetlila kao duga na nebu. Travurine koje su rasle na ovom mjestu bile su poput smaragda, lišće im kao modruljica (tirkiz), njihove grane i njihovo trnje kao zlato. Nakloni se pred njom i poslušala njezinu riječ.

Bila je blaga i uljudna, kao netko koji vas duboko šarmira i očara.

Ona mu kaže: «Juanito, najponizniji od mojih sinova, kamo ideš?». On joj odgovori:

«Gospođo i dijete, ja trebam stići do tvoje crkve u Meksiku, u Tlatilolcu, da pratim božanske stvari koje su nam dali i poučavali naši svećenici i naši delegati i naš Gospodin».

Gospa Guadalupska

«Bit ću ti neizmjerljivo zahvalna i za to ću ti uzvratiti. Učinit ću te sretnim i dostojnim nagrade za tvoj trud koji ćeš podnijeti u ovom poslanju. Evo, čuo si moje upute, moj ponizni sine, idi i učini to!»

Voljela bih da se sagradi crkva

Ona mu je ovako rekla: «Znaj i razumij dobro, najponizniji od mojih sinova, da sam ja uvijek Sveta Djevica Marija, Majka pravoga Boga, za kojega postojimo, Stvoriteljica svih stvari, Gospodara neba i zemlje.

Voljela bih da se ovdje odmah sagradi crkva, da vam mogu pokazati i dati svoju ljubav, svoje sažaljenje, svoju pomoć i zaštitu, jer ja sam vaša milosrdna majka, vama i svim stanovnicima ove zemlje i svima koji me ljube i zazivaju i imaju pouzdanje u mene. Ja slušam njihove tužaljke i liječim njihove bijede i nevolje. Kako bi ispunio što traži moja blagost, pođi u biskupovu palaču u Meksiko i reći ćeš mu da imam veliku želju da bude sagrađena crkva meni na čast na ovoj ravnicu. Ispričat ćeš mu potanko što si sam vidio, čuo i čemu si se divio. Bit ću ti neizmjerljivo zahvalna i za to ću ti uzvratiti. Učinit ću te sretnim i dostojnim nagrade za tvoj trud koji ćeš podnijeti u ovom poslanju. Evo, čuo si moje upute, moj ponizni sine, idi i učini to».

I odmah joj se nakloni i reče: «Gospođo, ja ću vas u svemu poslušati. Sada ću te ostaviti, ja, tvoj ponizni sluga». Sišao je s brežuljka i pošao putem koji vodi ravno u grad Meksiko.

DRUGO UKAZANJE Biskup je suzdržan

Kad je stigao u grad, uputi se izravno i bez oklijevanja u biskupski dvor gdje je boravio upravo imenovani biskup, otac Juan de Zumarraga, franjevac. Želio je vidjeti biskupa. Rekao je posluži da ga najave. Poslije dugog čekanja biskup ga je primio. Ulazeći, naklonio mu se prigrinjajući koljeno i predao mu poruku Nebeske Gospođe. Ispričao je sve što ga je zadivilo, što je vidio i čuo. Pošto ga je saslušao i čuo poruku, biskup je ostao suzdržan. Rekao mu je: «Ti ćeš ponovno doći i ja ću te saslušati po potrebi. Sve ću ovo ponovno razmotriti i razmisliti i o željama radi kojih si došao». Juanito je otišao tužan, jer poruka nije bila posve ispunjena. Vratio se istog dana do brežuljka i susreće Nebesku Gospođu koja ga je čekala na istom mjestu gdje je bila i prvi put. Baci se pred nju i rekne joj: «Gospođo, najmanja od mojih kćeri, moje dijete,

bio sam tamo gdje si me poslala pokoravajući se tvojim uputama. S mnogo poteškoća sam ušao u biskupov ured. Vidio sam ga i prenio mu tvoju poruku. Bio je ljubazan i sve je pažljivo saslušao, ali mu odgovor bi da mi, ipak, ne vjeruje. Rekao je: «Ti ćeš ponovno doći i ja ću te saslušati po svom nahođenju. Sve ću ovo ponovno razmotriti i razmisliti o željama radi kojih si došao».

Ja sam savršeno razumio po onome što mi je odgovorio da je mislio, da je tvoja želja da ovdje bude sagrađena crkva, zapravo moja izmišljotina, a ne tvoja naredba i zato te jako molim, Gospođo, da izvršenje svoje poruke povjeriš nekome drugome koji je važan, poznat, koji uživa ugled i poštovanje, da bi mu se vjerovalo; jer ja sam jedno ništa, mali konopčić, male ljestve, peteljka, jedan list, a ti, moje Dijete najmanje od moje djece, moja Gospođo, ti si me poslala na jedno mjesto koje ja nikada ne posjećujem niti se tu ugodno osjećam. Molim te, oslobodi me te velike neugodnosti i ne budi ljutita, Gospođo.»

Ti k biskupu ideš u moje ime

Djevica Marija odgovori: «Slušaj, najmanji od mojih sinova, moraš shvatiti da ja imam brojne sluge i glasnike kojima bih mogla povjeriti ove poruke i svoje želje, ali ti si taj kojega potičem i molim da mi pomogne, da tvojim posredovanjem bude moja želja ispunjena. Žarko te molim, ti najmanji od mojih sinova, i odlučno ti naređujem da pođeš sutra k biskupu. Ti ideš tamo u moje ime i upoznat ćeš ga s mojom cjelovitom željom da ga molim da započne gradnju crkve. I reci mu također da sam te ja, uvijek Djevica, Sveta Marija, Majka Božja, osobno poslala».

Juan Diego odgovori:

«Gospođo, moje dijete, ne želim ti zadavati muke. Radosno ću poslušati tvoje upute. Ni pod kojim uvjetima ne ću odustati. Izvršit ću tvoju želju. Iako nije samo put opasan, možda ne ću biti ni saslušan, ili ako me i saslušaju, ne će mi se vjerovati. Sutra poslije podne o zalasku sunca donijet ću ti biskupov odgovor. Sad se opraštam od tebe, najmanja od moje djece, moje dijete i Gospođo. Odmori se u međuvremenu».

I on je otišao odmoriti se u svojoj kući.

(Nastavlja se)

STOPAMA MIRA

*Slavna otajstva krunice**Marija je uznesena na nebo*

SLIJEDIM TE

Čitao sam kako si smjerno otišla na nebo,
bez buke, uživanja u svojoj nadmoćnoj veličini,
žalila si samo one koji ništa razumjeti ne će,
ljudima čije su oči zasjenjene, a duša prazna.
Ne znam jesi li žalila i mene ili se oslanjala na me,
krhak sam ja i loman, zaboravljam često usmjerenje,
a puti su prašnjavi i teški, još k tomu varljivi.
Hoće li nekada netko pokazivati moje stope
ili ću samo biti prolaznost bačena u vjetar?
Ne zamjeri na ovom mom bolno jasnom pitanju,
daleko od toga da ti se želim postaviti uz bok,
tek se ogledam u tvojoj dubokoj mudrosti,
pitajući se je li išta od nje palo na me?
Griješio sam mnogo i zemlje se držao čvrsto,
a bila je samo potreba hodati, sve do zalaska sunca,
tek tada zbiva se prijelaz, počinak u Ocu.
Ne pitam te kako će to biti, jer ću teško shvatiti,
znam samo da moram vjerovati, tvojim stopama ići.
Nije bilo drukčije ni s tobom, Gospodina si slijedila,
njega, svoga Sina, gledala obješena na križ,
govorili su da je lopov, prevarant, nevjernik,
šutjela si, a riječi su udarale u tvoje srce kao kamen,
opraštala si i pripravljala se za ponovni susret.
Samo Bog zna koliko je meni još dana ostalo,
ja ih se ne bojim jer si ti neprestano sa mnom,
gledamo se povjerljivo u oči, ti majka, ja dijete,
spušta se predvečerje, u daljini vidim kuću,
netko pred njom sjedi, zahvaljuje Bogu na danu,
lice mu je prožeto svjetlošću, i tako blago,
dolazi tvoj Sin i uzima ga prijateljski za ruku.
Dovršeno je, bio je vjeran, vrijeme može početi,
samo, tko je to bio, jesam li mu barem nalik?

Miljenko Stojić

VRATA DO KRISTA

Zakoračili smo u korizmu - vrijeme milosti, molitve, posta, pokore i obraćenja. Korizmu sačinjavaju upravo riječi koje nam je Gospa toliko puta u Međugorju ponovila: molitva, post, pokora, obraćenje. Korizma je vrijeme milosti jer nam se u četrdeset dana pruža prigoda, kroz osobnu kušnju i čišćenje, dodirnuti i dno i vrhunac smislenog života. U tom vremenu traži se predanje Bogu. Traži se i odricanje od radosti ovoga svijeta kako bi čovjek potpuno mogao biti slobodan, jer se duša tek u slobodi osjeća kod kuće.

U korizmi je potrebno pronaći trenutke mira, trenutke samozatajnosti. Potrebno je umrijeti sebi kako bismo zaživjeli u odsjaju Krista i zablistali u drugima. Treba kazati: U korizmi se jednostavno moraš opredijeliti, moraš okusiti gorčinu Kristove patnje ako misliš uživati i njegovu proslavu.

Korizmeni dani su trenutci u kojima i bogataš i siromah trebaju hoditi istim stazama, to su trenutci gdje učeni i nepismeni nalaze zajednički jezik i postaju braća sjedinjena Kristovim križem. U korizmi možemo slobodno vikati: Blago mirotvorcima, blago patnicima, blago gladnima i žednima, blago siromašnima! Isto tako, možemo s takvima stati u redove i čekati milost za nas i za one koji od Božjega svijeta čine tamnicu pojedinaca i naroda. No, u korizmenom vremenu naša dužnost nije osuda svijeta, nego preporod po svojem odricanju, postu, molitvi i pokori. Samo na to imamo pra-

vo. Kad to učinimo, tako će svijet sam sebi biti osuda i sam će sebi najaviti propast.

Isus je u kušnjama molio, postio, trpio. On je znao da bez tih iskustava trpljenja i vremena svoga osobnoga čišćenja ne će moći mijenjati čovječanstvo.

Isus se do kraja predao u službu čovjeka i kroz patnju mu se približio, svojim je krvavim znojem zalio klicu prijateljstva čovjeka i Boga i svojom krvlju je zauvijek zapečatio savez. To je jasan primjer koji i mi trebamo slijediti: Isusa trebamo tražiti u patnji i odricanju.

Zato, kad god trpiš neku patnju, bolest, strah, tjeskobu, siromaštvo, znaj da su to vrata do Krista. Tvoje stanje tako postaje susretište s Bogom. Patnici su blagoslov zemlji, društvu i domovinu. Stoga slijedimo Krista i živimo poruke Kraljice Mira iz Međugorja. I ne zaboravimo: Uskrs bez Golgote nema sjaja!

fra Mario Knežević

NE BOJ SE, MARIJO!

dr. fra Iko Skoko

Marija (aram. Mirjam, lat. Maria) bila je kći Joakima i Ane, a Isusova majka. Najstariji spomen Isusove majke nalazi se u Poslanici Galacianima: „Ali kada dođe punina vremena, posla Bog svoga Sina, rođena od žene, rođena pod Zakonom da otkupi podložnike Zakona, da primimo posinjenje“. (Gal 4,4) O Marijinu životu više podataka nalazimo posebno u Lukinu evanđelju.

Marija je rođena oko 20. godine prije Krista. Živjela je u Nazaretu. Bila je zaručena s Josipom. (Mt 1,18) Anđeo Gabriel dolazi joj u susret. U tom susretu pozdravlja je riječima: „Raduj se, milosti puna! Gospodin je s tobom!“ (Lk 1,28). Te anđelove pozdravne riječi zbunile su Mariju. Anđeo je tješi i iznosi razlog svoga dolaska: „Ne boj se, Marijo, jer si našla milost kod Boga. Evo, ‘ti ćeš začeti i roditi Sina’ komu ćeš nadjenuti ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Previšnjega.“ (Lk 1,30-32) Umjesto smirenija, nakon tih anđelovih riječi Marija je još zbunjenija. Anđeo joj iznosi Božji naum koji je Mariji na prvi trenutak nerazumljiv. Anđeo nastavlja dalje iznositi Božji plan spasenja u kojem Mariji daje veliku zadaću. Nakon što je anđeo završio svoju misiju, Marija prihvaća Božju ponudu: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj“. (Lk 1,38)

Nakon tih događaja Marija ide u plininski kraj, u pohode svojoj rodici Elizabeti. Nakon izmjene pozdrava i Elizabetine dobrodošlice, Marija izreče hvalospjev „Veliča duša moja Gospodina...!“ (Magnificat). (Lk, 1,46-55) Marija je s Elizabetom ostala tri mjeseca. (Lk 1,56)

Marija je bila pozvana na jednu svadbu u Kani Galilejskoj. Na toj svadbi bio je i njezin Sin Isus sa svojim učenicima. U Kani imamo kratki razgovor između majke i Sina. (Iv 2,4) Marija daje savjet poslužiteljima da učine sve što Isus kaže. (Iv 2,5) Marija slijedi Isusa na Golgotu. Stajala je s nekolicinom žena i Ivanom kod Isusova križa. Kad ih je Isus ugledao, reče svojoj majci: „Ženo, evo ti sina!“ (Iv 19,26), a učeniku reče: „Evo ti majke!“ (Iv 19,27)

Nakon Isusove smrti, uskrsnuća i uzšašća Marija je s apostolima u Jeruzalemu. Bili su ustrajni u molitvi. (Dj 1,14)

Posebno volim tumačenje događaja u Kani Galilejskoj koje je napisao fra Bonaventura Duda. On o Marijinu posredovanju piše da je imala: „Okolo da zamijeti i srce da posreduje, kao i riječi da upozori“. Kratko rečeno, imala je: zdravo oko, zdravo srce i zdrave riječi.

Marija je primjer kako i mi danas možemo imati „zdravo oko, zdravo srce i zdrave riječi“.

MIR I DUHOVNA BORBA

Kršćanski život je borba, nemilosrdan rat. U poslanici Efežanima sveti Pavao nas poziva da se obučemo u *bojnu opremu Božju*, da bismo se mogli suprotstaviti *ne krvi i tijelu, nego Poglavarstvima, Vlastima, Vrhovnicima ovoga mračnog svijeta: zlim dusima koji borave u nebeskim prostorima* (Ef 6,10-17), te nabraja sve dijelove opreme koju nam valja obučiti. Duhovni život nije poput mirnog monotonog životnog tijeka u kojem se ništa ne događa, već mjesto stalne, katkada bolne borbe, koja će završiti tek našom smrću. To je borba protiv zla, protiv napasti, protiv grijeha koji je u nama. Ona je neizbježiva i treba ju shvatiti kao izuzetno pozitivnu stvarnost, jer „bez rata nema mira“ (sv. Katarina Sijenska), bez borbe nema pobjede. Kroz tu borbu mi se pročišćavamo, duhovno rastemo, učimo poznavati same sebe i naše slabosti kao i Boga i njegovo beskrajno milosrđe; ta borba je mjesto našeg preobraženja i našeg proslavljenja. Duhovna borba kršćanina, pa bila ona i teška, nije očajnička borba nekoga tko se bori sam i naslijepo, ne znajući ishod sukoba, već borba onoga koji se bori potpuno uvjeren da je pobjeda već dobivena, budući da je Gospodin uskrsnuo: „*Nemoj plakati, pobijedio je Lav iz Judina plemena*“ (Otk 5,5). Kršćanin se ne bori svojom snagom, već snagom Gospodina koji mu kaže: „*Dosta ti je moja milost, jer se moja snaga savršeno očituje u slabosti*“ (2 Kor 12,9). Njegovo glavno oružje nije niti prirodna čvrstoća karaktera, niti ljudske sposobnosti, već vjera i potpuno pripadanje Kristu, koje mu omogućavaju da se u najgorim trenucima slijepim pouzdanjem preda Onome koji ga ne može napustiti. „*Sve mogu u onome koji mi daje snagu*“ (Fil 4,13). „*Gospodin mi je svjetlost i spasenje, koga da se bojim?*“ (Ps 27(26)).

Kršćanin se dakle katkada i žestoko bori, budući da je pozvan „*u borbi protiv grijeha oduprijeti se do krvi*“ (Heb 12,4), ali se bori mirna srca. Što mu je srce mirnije, to je borba efikasnija jer, kao što smo rekli, upravo mu taj unutarnji mir omogućuje da se bori Božjom snagom, a ne svojom, koja bi se brzo iscrpla.

o. Jacques Philippe
(Traži mir i idi za njim)

ČOVJEK KOJI SE ODAZVAO POZIVU KRALJICE MIRA

Razgovarao Rudi Tomić

Kanađanin Larry Blomme za događaje u Međugorju čuo je uskoro nakon što je šestero vidjelaca posvjedočilo da im se ukazuje Gospa. Tu je vijest doživio kao poziv na koji se odmah i odazvao, bez ikakvog prethodnog poznavanja dotičnog mjesta i tadanjih političkih prilika u bivšoj državi. Od 1986. godine Larry je više od 50 puta došao s hodočasnica u Međugorje, s njima molio u župnoj crkvi, na Brdu ukazanja i Križevcu.

Larry, molim vas, prisjetite se za čitatelje Glasnika mira svoga prvog dolaska u Međugorje.

Prije dvadeset i jednu godinu u snu sam čuo riječi: "Ja hoću da ideš u Međugorje." Nikad prije nisam doživio nešto slično. Odmah sam pomislio da je te riječi kazala Gospa, jer sam nekoliko mjeseci ranije o događajima u Međugorju saznao iz knjige "Ukazuje li se Blažena Djevica Marija u Međugorju". Autor toga djela je, kako vam je poznato, mariolog svjetskoga glasa Rene Laurentin. Knjigu sam pronašao u našoj župnoj crkvi i bez predaha ju pročitao. Povjerovao sam da je ukazanje moguće jer sam već bio u Lurdu, a dosta sam znao i o Fatimi. No, čitajući knjigu, nisam osjetio da trebam nešto učiniti, pogotovu otići u to mjesto, čak nisam znao ni u kojoj se državi Međugorje nalazi. Ipak, nije prošlo puno vremena, a ja sam nazvao putničku agenciju i raspitao se o mjestu i mogućnostima dobivanja putničke karte i ulazne vize. Na upit službenice kada želim putovati, odgovorio sam: Odmah, jer sam osjetio da žurno moram otputovati u to mjesto. Službenica je uzvratila da je nemoguće kartu odmah dobiti.

To vas nije obeshrabilo?

Ne. Istog dana, nakon podnevne sv. Mise, išao sam se sastati sa dvojicom svojih sinova na ručku. Prolazio sam pokraj ureda put-

ničke agencije Payless Travel pa sam svratio i upitao djelatnicu može li mi urediti kartu za Trst. Naime, u međuvremenu sam razgovarao s jednim prijateljem koji ima vilu u Trstu. Od Trsta do Međugorja, tako smo planirali, putovali bismo automobilom. Poslije ručka opet se navratim u putnički ured, a tamo me je već čekala uređena karta za Trst. Nakon četiri dana prijatelj i ja već smo bili u Italiji. Kako je on imao nekih iznenadnih poteškoća i problema, odlučio sam iznajmiti auto i sam poći u Međugorje.

Kad su mi kazali da se i u Jugoslaviji rabe kreditne kartice, na put sam pošao sa svega 50 dolara u džepu.

Vozio sam do jugoslavenske granice i tu su me zaustavili naoružani graničari, a ja sam im rekao da govorim jedino engleski. Jedan od njih sarkastično reče: "I am speaking English". Uzeli su moju putovnicu i gledali u neke knjige, valjda su tražili moje ime na popisu sumnjivih. Poslije duljeg čekanja uputili su me na drugi prozor, gdje su ponovno pretraživali knjige, na kraju mi vratili putovnicu i kazali da mogu ići.

Kako dalje teče vaše putovanje?

Na slijedećoj benzinskoj crpki kupio sam benzin i nastojao se što prije udaljiti od granice. Računao sam da ću 600 km do Međugorja prijeći za pet-šest sati, ali sam brzo shvatio da je krivudavim putem uz more, na srpanjskoj vrućini, moguće vozi-

ti tek šezdesetak kilometara na sat. Zaustavio sam se na nekoliko mjesta i rashladio se u moru. Usput sam i prenoćio u nekom primorskom mjestu. Ustao sam rano, oko 5 sati pa da nikoga ne probudim, ostatak dolara gurnuo sam ispod kuhinjskih vrata i otišao.

Došao sam do Splita, a gorivo mi je bilo na rezervi. Stao sam kod benzinske, no nisu primali kartice. Otišao sam u banku podići novac, ali ni u njoj nisu prihvatili karticu! Sjeo sam u auto i Gospi glasno zavapio: "Ti si me pozvala i vjerujem da ćeš me dovesti tamo, makar i na rezervi..."

Tako sam stigao do Mostara. Na putu izvan grada upitao sam jednog čovjeka, koji je radio u vrtu, i on mi pokazao put za Međugorje!

Kad sam konačno stigao u Međugorje, na crkvenim sam vratima susreo svećenika koji je govorio engleski. On me je upoznao s jednom gospođom kod koje ću imati smještaj. Nakon molitve u crkvi, u kojoj je ipak bilo nešto svježije - vani je temperatura prelazila 40 stupnjeva - otišli smo do njezine kuće, udaljene oko kilometar. Kod te obitelji sam ostao sve do povratka u Kanadu.

Jeste li se na svom prvom hodočašću sreli s nekim od vidjelaca?

Želio sam biti nazočan kod Gospina ukazanja, što sam rekao mladiću koji je spavao kod iste obitelji gdje i ja. No, on me obeshrabrio rekavši da samo svećenici, časne sestre i teški bolesnici mogu biti nazočni, a da ja ne pripadam ni u jednu od tih skupina.

Večer prije povratka u Kanadu pokraj crkve sam molio kronicu s gospođom Anitom kod koje sam stanovao. U jednom mi je trenutku kazala da će me upoznati s jednim svećenikom. Pomislio sam što imam od toga kad čovjek govori samo hrvatski. Na moje iznenađenje, fratar me pozdravi na čistom engleskom. Bio je to fra Svet. Odmah me upita odakle sam i što ovdje radim. Kad sam mu odgovorio, ostao sam začuđen kad je rekao da se želi sa mnom dopisivati. Nikad mi nitko nije rekao da bi se želio sa mnom dopisivati!

Počeo sam pisati svoju adresu, a on se jednostavno okrenu i ode. Nisam mogao vjerovati da je tako nepristojan, ali mi gospođa s kojom sam bio reče kako on hoće da ga slijedim, jer je vrijeme za Gospino ukazanje. Pođoh za njim i kleknuli smo odmah

do jedne vidjelice. Najprije smo izmolili radosna otajstva te nastavili žalosna otajstva krunice kad odjednom nastade tišina - Gospa se ukazala! Tijekom ukazanja Kraljice Mira imao sam takve bolove u koljenima da sam se od muke kupao u znoju. Ponekad sam klečao i na golom kamenu, ali nije me tako boljelo!

Nisam vidio Gospu, ali sam u nutrini jasno čuo njezine riječi: "Ti trebaš činiti mnoge pokore". Mislio sam da se neću moći dignuti od bolova nakon Gospina ukazanja, ali bolova nije bilo!

Nakon toga ste i sami počeli organizirati hodočašća?

Osjećao sam da je moj prvi dolazak u Međugorje bio veliki Božji dar. Stoga sam razmišljao kako Kraljici Mira uzvratiti na tomu daru, učiniti nešto. Tako se rodila ideja da organiziram hodočašća. Nevjerojatno je kako su se ljudi odazivali na Gospine poruke i koliko su željeli posjetiti to mjesto koje je ona svojim dolaskom blagoslovila. Mogu kazati da je moja domovina Kanada uistinu odgovorila na Gospine poruke.

Jeste li, tijekom brojnih hodočašća u Međugorje, imali nekih posebnih prepreka?

Svako hodočašće ima svoje posebne probleme, primjerice kašnjenje zrakoplova, gubljenje prtljage, zalutali hodočasnici i slično. Čovjek brzo nauči biti smiren i predati se s povjerenjem našoj Gospi i našem Gospodinu da pomognu ispraviti sve naše promašaje. U stvari, te prepreke na koje se nailazi tijekom hodočašća nisu ni vrijedne spomena.

Možete li izdvojiti neko svoje hodočašće po snazi doživljaja?

Na to je teško odgovoriti, jer je svako hodočašće, makar se javljali i problemi koje sam spomenuo, ispunjeno lijepim doživljajima. Svojim očima vidim velike promjene na ljudima, ne samo za boravka u Međugorju, nego i nakon povratka doma. Ljudi počinju redovito dolaziti na Misu, počinju ići na klanjanje, postaju zauzeti u životu svojih župa, dolaze na susrete molitvenih zajednica koje su nastale nakon hodočašća u Međugorje...

Najveća ozdravljenja, kojima sam bio svjedokom kroz sve ove godine, nisu tjelesna, nego duhovna ozdravljenja. Hodočasnici, koji tko zna koliko godina nisu bili na ispovijedi, ispovjedili su se u Međugorju.

Mogu kazati da i nema hodočasnika koji se u tih nekoliko dana boravka u ovome mjestu nije ispovjedio. No, ne treba zanemariti ni svjedočanstva onih koji tvrde da su zagovorom Kraljice Mira i tjelesno ozdravili. Takvih svjedočanstava imamo i mi ovdje u našoj zemlji, u Kanadi.

Vodili ste desetke hodočasnčkih skupina u Međugorje. Nakon tolikih iskustava, što možete kazati o tomu mjestu?

Mogu samo reći da se Kraljica Mira stvarno ukazuje u Međugorju. Molimo da ljudi počnu živjeti po Gospinim porukama.

Svećenici u tomu mjestu su na usluzi svakom hodočasniku. Snažno je to molitveno ozračje koje vlada ne samo u crkvi, na Brdu ukazanja ili na Križevcu, već u cijelom mjestu. Molimo Boga da se takvim i očuva! Ako uzmemo u obzir mnoštvo hodočasnika koji svakodnevno dolaze i borave u Međugorju, čistoća je na visini, usluge u trgovinama i restoranima su također primjerene, kao i zdravstvena pomoć.

Svatko tko dođe u Međugorje, doma se vraća bogatiji?

Čvrsto vjerujem da se iz toga milosnog mjesta nitko ne vraća kakav je dotle bio. No, ako se vratimo doma u svoj stari život, ako zaboravimo Gospine poruke, onda ne možemo govoriti o dugoročnijoj promjeni. Živeći poruke, mi se mijenjamo, postajemo bolji vjernici i bolji ljudi.

I na kraju, što biste poručili našim čitateljima?

Nema se što dodavati Gospinim riječima koje ona neumorno ponavlja u Međugorju. Ona nam je dala recept što i kako činiti, a u najkraćem to je njezin poziv: Živite po mojim porukama, živite po mojim porukama; molim vas, živite po mojim porukama.

Za kraj bih naveo poruku od 25. listopada 2006. Dobro se je nad njom zamisliti: "Draga djeco! Danas mi je Gospodin dopustio da vam ponovno kažem da živite u milosnom vremenu. Niste svjesni, dječice, da vam Bog daje veliku šansu da se obraćate i živite u miru i ljubavi. Vi ste toliko slijepi i navezani na zemaljske stvari, i mislite na zemaljski život. Bog me je poslao da vas vodim vječnom životu. Ja, dječice, nisam umorna iako vidim vaša srca teška i umorna za sve ono što je milost i dar. Hvala vam što ste se odazvali mome pozivu."

Tko se može oglušiti na ovu poruku?

IZGRADNJA NOVE ŽUPNE CRKVE (1.)

fra Robert Jolić

Je li Podhorsky u ono vrijeme mogao naslutiti da će Međugorju nekada u budućnosti biti potrebna tolika župna crkva - ne znam.

Svakako, on je zamislio crkvu velikih dimenzija, s dva zvonika na pročelju, veličanstvenog izgleda.

Unatoč protivljenju biskupa Mišića, koji je crkvu smatrao preraskošnom, a dva zvonika nepotrebnim trošenjem novca, problemima u župi koji su zakočili izgradnju nove crkve te tragičnih događanja tijekom i nakon Drugoga svjetskog rata koji nisu dali ni misliti na nastavak izgradnje crkve - ona je na kraju izvedena upravo onako kako je to želio arhitekt Podhorsky.

Predradnje za gradnju nove crkve

„Da seljaci iskupe riječ, da pri gradnji kapelice (= vanjskog oltara, op. R. J.) ne će zaboraviti na gradnju crkve sakupili su se svi kućne starešine na poziv župnika iza sv. mise dne 1/11. 1930., ter su jednoglasno zaključili, da se prigodom odkupa duhana obustavi 2% za gradnju nove crkve“ (Crkveni ljetopis za župu Međugorje, sv. I., str. 62). Župnik je nakon toga išao pješke svaki dan u Čapljinu, gdje je u otkupnoj stanici primao dogovoreni novčani postotak. Neki su, zabilježio je, rado davali, neki nisu uopće davali, dok su drugi opet uz to što nisu davali novčani prilog grdili župnika – što je on strpljivo podnosio. Od skupljenog novca pokriveni su najprije dugovi ostali od izgradnje kapelice-vanjskog oltara, a od pretekle svote nabavljena je japija za početak izgradnje nove crkve.

Novi sastanak župljana vezan za izgradnju nove crkve održan je 1. ožujka 1931.

Svi su se složili o potrebi gradnje nove crkve te štoviše točno odredili i početak radova: za godinu dana, dakle 1. ožujka 1932., mora se otpočeti s gradnjom. Do tada, tijekom godine dana, treba pribaviti građu potrebnu za podizanje crkve, primjerice kamen, pržinu, klak, te skupljati novac. Jednoglasno je bio izabran i odbor koji će voditi gradnju.

Za gradnju je fra Serafin prikupio 9.700 dinara, a njegov nasljednik fra Bernardin Smoljan u kratkom razdoblju još 16.000 dinara. Prva je zadaća bila kopanje i prijevoz kamena. Na javnom natječaju taj su posao dobili župljani Ilija Čilić + Joze i Jakov Vasilj + Joze. Za četiri mjeseca iskopano je krupnoga kamena, prevezeno i složeno kod stare crkve oko 1100 m³. Utrošeno je 24.500 dinara. U godini 1932. na otkupu duhana u Čapljini župnik je također dobio postotak od 2%, kako je bio odredio crkveni odbor. U veljači i ožujku 1932. «spa-

Gradilište nove crkve

ljene su 3 velike klačine sa 600 kvintala živoga klaka za novu crkvu. Sav je klak pretjeran na Ćorkov Dolac i tu u 3 jame sasut i utulučen. (...) Klačinu su palili Dobroseljani Miletić Jure + Ante i Ćorić Mate Andrijin.» Te godine gradnja ipak nije otpočela, kako je bilo najavljeno, zbog toga što biskup Mišić nije odobrio skicu koju je za novu crkvu načinio arhitekt Podhorsky.

Arhitekt Stjepan Podhorsky

Poznati zagrebački arhitekt i dobrotvor Stjepan Podhorsky besplatno je izradio nacrt za veličanstvenu međugorsku crkvu, koju on sam naziva «bazilikom». U isto je vrijeme Podhorsky radio nacрте za obnovu samostana na Humcu, kao i rješenje za refektorij i staru crkvu na Humcu. On je tada radio i nacrt za novu župnu crkvu u Rakitnu, a njegov je dotadanji najpoznatiji projekt bila veličanstvena bazilika u Tomislavgradu te katolička crkva u Subotici. Je li Podhorsky u ono vrijeme mogao naslutiti da će Međugorju nekada u budućnosti biti potrebna tolika župna crkva – ne znam. Svakako, on je zamislio crkvu velikih dimenzija, s dva zvonika na pročelju, veličanstvenog izgleda. Unatoč protivljenju biskupa Mišića, koji je crkvu smatrao preraskošnom, a dva zvonika nepotrebnim trošenjem novca, problemima u župi koji

su zakočili izgradnju nove crkve, te tragičnih događanja tijekom i nakon Drugoga svjetskog rata koji nisu dali ni misliti na nastavak izgradnje crkve – ona je na kraju izvedena upravo onako kako je to želio arhitekt Podhorsky. Da je danas živ, pa da vidi koliko je sve bilo mudro što je zamislio prije kojih 70 godina – sigurno bi bio ponosan na svoje djelo.

Izrada same dokumentacije trajala je dugo, možda predugo. Podhorsky je tijekom 1931. «došao u Međugorje, uzeo potrebite mjere i preuzeo na se, da izradi plan za novu crkvu». Prvi nacrt poslao je već u studenom 1931., ali je konačni, «generalni nacrt», koji je trebalo poslati na odobrenje biskupu Mišiću, bio dovršen tek sredinom 1934. godine. Zanimljivo je međutim da je arhitekt i predvidio da će do konačnog (detaljnog) nacрта proći dosta vremena. Tako piše provincijalu, preko kojega su i inače išli svi poslovi, kako vezani za nacrt, tako za novčane primitke i izdatke, u dopisu od 27. studenog 1931., šaljući skicu za «basiliku» u Međugorju: «To je crkva sa 3 lađe, prednji dio sa dva tornja, posve građena u klesanom kamenu, ostali dijelovi crkve djelomično kao zvonici kamenom, sve ostalo žbuka. Crkva je 30,10 met duga a 15,30 met široka, sa 3 oltara i 4 ispovjedaonice, sakristija i spremište.» Nastavlja kako župnik treba pozvati nekog geometra iz Ljubuškog koji bi izvršio sondažu terena, kako bi se prema tome mogli statički urediti svi temelji crkve. «Izrada cijeloga projekta uzeti će dosta vremena ako se želi sve točno provesti. Tu su silne kopije i svjetlo kopije detalji jer će cijela crkva biti svodena križnim svodovima. Koliko sam prilično točno izračunao do 23.400 dinara stajati će efektivni trošak cijelog projekta, koju svotu treba da g. župnik osigura i da ju djelomično isplaćuje kako će trebati. Sama o svom stajala bi inače oko 52.000 din ako se naruči kod kojeg arhitekta. Ja moj rad ne računam već samo kopiranje matrice i detaljiziranje, kao i svjetlotisak. Sve to treba raditi u 5 do 6 primjeraka u mjerilu 1:100, 1:50, 1:20, 1:10 i naravno detalji...» Iz toga se da zaključiti da je Podhorsky darovao od sebe oko 30.000 dinara; toliko bi naime stajao njegov rad. Djelo za svaku pohvalu!

Župnik Smoljan poslao je konačno 1. srpnja 1934. biskupu Mišiću generalni nacrt crkve u Međugorju na odobrenje. Piše kako detaljni nacrt još ne postoji jer je skopčan s velikim troškovima. Spreman je unijeti izmjene koje želi biskup. „Na-

crt je uzet prema starim hrvatskim bazilikama u modernom ruhu, bez nepotrebnih cifrarija, u jednostavnijem ali ipak u strogo crkvenom stilu.“ Ipak, biskup nije smatrao da u nacrtu nema «nepotrebnih cifranja», pa je uskoro poslao svoje primjedbe na nacrt. Ponajprije, biskup drži da bi dva zvonika bila preskupa: „Ako je i jedan zvonik – samo ako se zgodno postavi – čini lijep utisak, a usto se dosta novaca uštedi, da se na taj način drugim gradjevnim zahtjevima i potrebama udovolji.“ Zanimljiv je biskupov osvrt na dimenzije crkve: „Prema predloženom tlocrtu crkva je dosta prostrana. Tako i treba. Međugorje treba veću crkvu!“ Nastavlja, međutim, da se izbjegavaju sva «cifranja», koja bi pozobala silne novce. „Suviše je bridova predviđeno u zidovima crkve posebno oko apside, sakristije i ostave crkvenih stvari. Praktičnije su ravne crte i svrsishodnije. (...) Oni bezbrojni glomazni uglovi pozobali bi novce (...)» Biskup će dati odobrenje istom onda kada se udovolji svim primjedbama i predloži detaljan troškovnik cijele gradnje. Provincijal fra Mate Ćuturić pregovarao je s biskupom pa je tako krajem rujna 1934. mogao javiti i župniku Smoljanu i arhitektu Podhorskom da je biskup odobrio nacrt – svakaako samo s jednim zvonikom. Provincijal savjetuje župniku da se «već preko zime sa župljanima iskopaju temelji».

Pa ipak projektant Podhorsky «doskočio» je problemu zvonika načinivši zapravo dva plana: jedan kako je dogovoreno s biskupom (dakle s jednim zvonikom), a jedan rezervni «tako da se drugi toranj može kasnije graditi». Župnik Smoljan međutim piše provincijalu uskoro (17. studenog) kako je pisao Podhorskom «da o pročelju sa 2 zvonika nema govora. On ima poslati na Provincijalat odnosno Ordinarijat izrađeno pročelje samo sa jednim zvonikom a meni izravno da pošalje sa 2 zvonika, pa ću gledati da u svoje vrijeme sklonim biskupa na popuštanje.» U istom dopisu župnik Smoljan piše provincijalu da će se 25. studenog održati «glavna skupština cjelokupnoga crkvenog odbora od 28 lica. Tada će se dati na pretres i glasanje sve što se odnosi na novogradnju». Podhorskom je poslao 5000 dinara i jedan traženi uzorak kamena, kojim će se crkva zidati. Spomenuta svota novca poslana je na traženje arhitekta kako bi mogao dovršiti projekt, za kopije i heliografije. To bi trebalo biti dogotovljeno u siječnju 1935.

FRA TOMISLAV PERVAN: MEĐUGORJE: ZAVIČAJ DUHA – ZEMLJOVID VJERE

prof. dr. Tomislav Ivančić

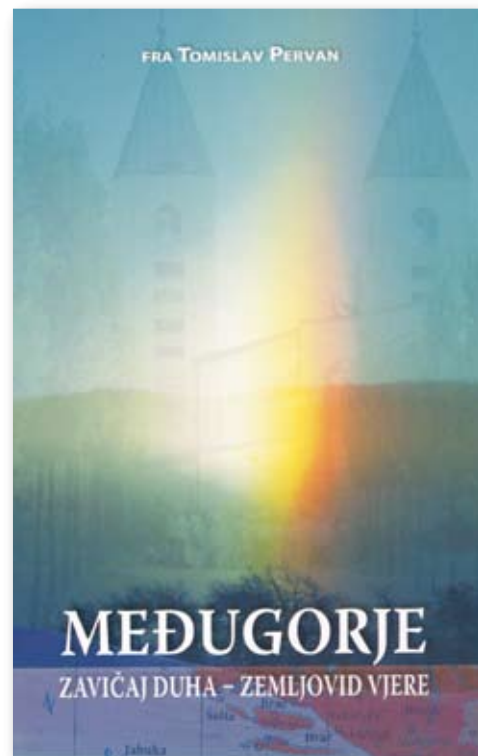
**Informativni centar
"Mir" Međugorje,
Međugorje 2007.**

Ova je knjiga izrasla iz srca onoga što se u Međugorju događalo od 1981. godine. Ona je proročki glas spojen s uvjerljivošću svjedoka, zaključak teologa bibličara koji je istraživao, analizirao i razmišljao, kako bi stvorio ispravne teološke iskaze. Ova knjiga je međutim djelo i molitelja koji je tražio i onda kad su drugi stali, te je uspio od znakova vremena preko teoloških kritičkih premisa i dubina duha odgonetavati događanja koja ne prestaju potresati župu Međugorje i hrvatski vjernički puk u njoj te izazivati svijet.

Fra Tomislav se nije svrstao ni na jednu stranu; nikoga on ne brani i ne sudi, ne traži on jeftin pristanak ili još jeftinije protivljenje, njemu je do znanstvenog i trijeznog analiziranja onoga što se tamo događa, njemu je do naroda, da ne bude zaveden ni lijevo ni desno, nego pronađe istinu i autentični oslonac na snage neba. Njegove misli ne uznemiruju, nego uvjeravaju, ne traže svrstavanje nego mirnu vjeru, one ne osuđuju nego praštaju, one ne prozivaju nego pozivaju na kritičnost vlastite vjere, zahtijevaju poštenu teološku refleksiju.

Autor knjige ne gleda međugorska događanja izolirano. On ih odgonetava u svjetlu povijesnih događanja kao znakova vremena, kako je Drugi vatikanski sabor naredio Crkvi da ih iščitava; on ih osluškuje iz govora crkvenog učiteljstva, on se osobito smjelo oslanja na *sensus fidei fidelium* ostajući i tu vjeran Saboru, on prebrojava plodove, po kojima se prepoznaje dobro ili zlo stablo, on se udubljuje u vlastito iskustvo vjere i duha, kako bi razumio, što Duh ovdje govori crkvama. Uz terapijski snažan element Međugorja fra Tomislav vidi ne samo poticaj za novu evangelizaciju za kojom Crkva žeda već desetljećima, nego i praktično međunarodno događanje evangelizacije. Nakon brojnih značajnih plodova Međugorja fra Tomislav se pita, zašto se ne postupa prema Isusovu napatku: po plodovima ćete ih prepoznati.

Budući da je autor od početaka događanja u Međugorju bio fizički i duhom svestrano prisutan i angažiran, njemu nije promakla ni jedna činjenica; on je stopljen s događanjima i hodočasnicima, on je nabrekao od podataka i argumenata, on se ne slaže s propuštanjem da se takva prilika ostavi bez temeljitog tumačenja i znanstvenog proučavanja. Međugorje je jedinstvena šansa da prirodne i humanističke znanosti dođu do novih spoznaja otkrivajući nove metode i putove razumijevanja čovjekova i Božjeg duha. Autora boli nezainteresiranost

za događanja u Međugorju i ignoriranje znakova koje treba očitati.

Dodajmo ovome još fra Tomislavov živi originalni stil, nove riječi i pojmove, sročene simpatične kovanice, njegove snažne izričaje, slike, izazovne misli pa da shvatimo da je riječ o djelu koje se čita s užitkom. Uostalom, nakon čitanja knjige osjećat ćemo se obasjani svjetlom u kojem razumijemo sve što nam se događa u globalizacijskom, nacionalnom, političkom, gospodarskom i kulturnom ozračju. Istodobno će nam postati jasno da živimo u velikim i neobičnim vremenima, da je naše suvremeno iskustvo neponovljivo, da smo u vrtlogu znanstvenih otkrića, ideoloških nasrtaja, samoubilačkih terorističkih prijetnji, u vremenima otkrića antropološke duhovne dimenzije i jasnoće da nam je Bog bliži no ikada. Međugorje je neka vrsta paradigme vremena u kojem živimo. Za prodor u te spoznaje zahvalni smo i autoru ove knjige.

(Iz Pogovora)

Glasnik MIRA

Sve o događajima u Međugorju
i odjecima u svijetu i Katoličkoj
Crkvi čitajte u novom
mjesečniku - Glasniku mira.
Čitajte i preporučite drugima

Glasnik mira, mjesečnik
Informativnog centra "Mir"
Međugorje.

Surađujte u Glasniku mira,
pišite nam o svojim iskustvima.
Preplatite se na Glasnik mira.

Godišnja pretplata [12 brojeva]:
30 KM/120 Kn

**RADIOPOSTAJA
MIRA
MEĐUGORJE**

Jajce 87,8 MHz
Mostar 100,0 MHz
Banja Luka 107,8 MHz
Hercegovina 101,5 MHz
Lašvanska dolina 100,0 MHz
Split, Južna Hrvatska 101,5 MHz
Sarajevo i Srednja Bosna 96,1 MHz
Banja Luka, Sjeverna Bosna 106,7 MHz
Sjevero-zapadna Bosna, Jajce 106,7 MHz
Dolina Neretve i Juž. Hercegovina 98,3 MHz
Rama, Konjic, Sjeverna Hercegovina 104,7 MHz
Zagreb, Lika, Karlovac, Bihać, Sj. Hrvatska 107,8 MHz
Sisak, Gradiška, Kutlina, Ivanićgrad, Novska 106,7 MHz
Zenica, Žepče, Tuzla, Slavonski Brod, Posavina 100,1 MHz

**Satelit: Europa, Bliski istok i Afrika
HOT BIRD 6° istočno**

**INFORMATIVNI CENTAR "MIR" MEĐUGORJE
RADIOPOSTAJA "MIR" MEĐUGORJE**

Tel.: 036/651 100; faks: 036/651 300
E-mail: radio-mir@medjugorje.hr
Uživo na internetu: www.medjugorje.hr

PONEDJELJAK I UTORAK

7.30 h	Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne	Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana	Susreti po dogovoru
Poslije podne	Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h	Večernji molitveni program i ispovijed
17 h	Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h	Sv. Misa
19 - 20 h	Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice

SRIJEDA

7.30 h	Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne	Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana	Susreti po dogovoru
Poslije podne	Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h	Večernji molitveni program i ispovijed
17 h	Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h	Sv. Misa
19 - 20 h	Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice
21 - 22 h	Euharistijsko klanjanje

ČETVRTAK

7.30 h	Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne	Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana	Susreti po dogovoru
Poslije podne	Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h	Večernji molitveni program i ispovijed
17 h	Krunica
	- U došašću, u božićnom vremenu i u vremenu kroz godinu: radosna otajstva i otajstva svjetla
	- U korizmi: otajstva svjetla i žalosna otajstva
	- U uskrsnom vremenu: otajstva svjetla i slavna otajstva
18 h	Sv. Misa, blagoslov predmeta
19 - 20 h	Euharistijsko klanjanje

PETAK

7.30 h	Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne	Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana	Susreti po dogovoru
Poslije podne	Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
14 h	Križni put uz Križevac
17 - 20 h	Večernji molitveni program i ispovijed
17 h	Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h	Sv. Misa, blagoslov predmeta
19 - 20 h	Put križa

SUBOTA

7.30 h, 13 h	Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne	Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana	Susreti po dogovoru
Poslije podne	Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h	Večernji molitveni program i ispovijed
17 h	Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h	Sv. Misa
19 - 20 h	Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice
21 - 22 h	Euharistijsko klanjanje

NEDJELJA

8, 11, 18 h	Sv. Mise na hrvatskom
Ispovijed	Prije podne za vrijeme Mise
Prije podne	Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana	Susreti sa svjedocima
Poslije podne	Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
14 h	Krunica na Brdu ukazanja
17 - 20 h	Večernji molitveni program i ispovijed
17 h	Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h	Sv. Misa
19 - 20 h	Put križa

SVAKOG 25. U MJESECU - CJELONOČNO KLANJANJE

